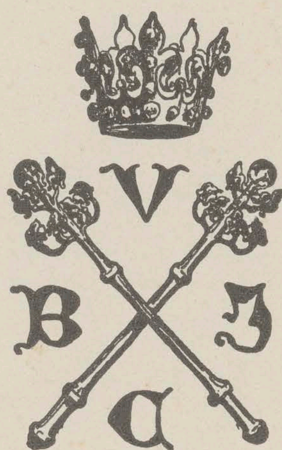

V
B
J
C

SAXO
PERCUSSIT PHILISTÆUM
SEV
RESPONSIO THEOLOGICA CRACOVIENSIS,
AD
RESOLVTIONES THEOLOGI VARSAVIENSIS.
Cujus Falſitates & Dogmata depravata

DETEGVNTVR.

Innocuus Honor

SERENISSIMI REGIS.

AUGUSTI II.

DEFENDITVR & VINDICATVR.

Inclyti Electores eiuſdem REGIS Poloniarum, à Cenſuris Bullæ Cænæ Domini Immunes

DECLARANTVR.

Totaq́; Sereniſsima Reſpublica Polona à cavendis peſtiferis Theologi Varſavienſis Deciſionibus

EXPOSTULATUR.

Poſt peractam feliciter Coronationem,

Reimpreßa & aucta ex mandato Trium;

Iuſtitiæ, Veritatis, & Pacis.

Reſolutio Varſavienſis tota in fine legenda exhibetur.

In Nomine Domini Amen.
RESPONSIO THEOLOGICA
CRACOVIENSIS
AD
RESOLVTIONEM THEOLOGICAM
VARSAVIENSEM,
Super Quæstione, Rempublicam Polonam & Statum Christianitatis, concernente:

Vtrum Respublica Christiana libera habens Ius eligendi Regem possit sibi adsciscere Principem, non exercentem neq; profitentem actu Religionem Catholicam, adeoq; dubium Catholicum, indubitato Principe Orthodoxo postposito, absq; Anathematis Censura in Bulla Cænæ Domini lata? itá inquirit Theologus Varsaviésis.

1 REsponsurus huic Quæstioni, præmitto priùs Textum D. Pauli *2dá ad Corinthios* Cap. 11. ℣. 13. *Pseudo Apostoli sunt operarij subdoli, transfigurantes se in Apostolos Christi. Et non mirum: ipse enim Sathanas transfigurat se in Angelum lucis. Non est ergò magnum, si Ministri eius transfigurentur velut Ministri iustitiæ.* Hæc Apostolus. Porrò modum transfigurationis utriusq; explicat Dion: Carthus: hìc dicens: *Operarij subdoli, id est: fallaces Ministri transfigurantes se*: id est *speciem Religionis aßumunt, sanctitatem simulant, & per exteriorem apparentiam ostentant se, ac si essent veri Apostoli.* Modum verò transfigurationis Sathanicæ ita declarat. *Sáthanas transfigurat se in Angelum lucis: id est, in similitudinem Christi, Angeli Magni Consilij: multa quoq; vera & bona suggerit, quatenùs credatur missus à* Deo, *& fallat.* Hucusq; Dion: Carthus:

2. Præallegata doctrina Apostolica, necnon Carthusiana explicatio (ex ipsius meritis Causæ) *Resolutioni Theologicæ Varsaviensi*, secundùm proportionem censenda est convenire. Equidem *Primò. Resolutio Theologica Varsaviensis*, primò statim aspectu apparet Apostolica, quia fidem Christianam zelare videtur, Dubiumq; Catholicum excludit à Regno Catholico. 2dó. Eadem *Resolutio* suum Resolutorem ostentat Ministrum Iustitiæ, quia nihil iustius, quàm deferre Sceptrum indubitato Principi Orthodoxo; non verò dubio Catholico. 3tió. Speciem Religionis assumit, quia pro Cultu SacroSanctæ Eucharistiæ coram Calvino nequaquam exponendæ, in quarta Resolutione ferventer perorat. 4. Sanctitatem nec simulat, quia pro Sanctis Sanctæ Ecclesiæ legibus, ac Summorum Pontificum Canonibus audacter (prout decet) loquitur. 5. Exteriori apparentiâ caret, quia ad Principes extraneos nullum interesse iudicatur habere. 6. Multa vera suggerit: nimirum, *in prima Resolutione*, Hæreticos non debere tolerari,

inter

inter Respublicas Catholicas. In *secunda Resolutione* affirmat, & benè, Fautores Hæreticorum Anathemati esse subiectos. In *Tertia Resolutione* veraciter asserit, Rempublicam Polonam fulminasse Edicta, adversùs omnem Hæreticam impietatem, & Regem Catholicum sibi firmâsse immobiliter, idq; Lege Publicâ magis in cordibus, quàm in codice exarata. In *Quarta Resolutione* eruit consequentias timoris plenas, de non servanda iurata fide Principis. In *Quinta* tandem ponit *Conclusionem*, contrarias solvendo Obiectiones. Certè multa vera & bona affert iste *Resolutor Varsaviensis*: quæ omnia meliora forent, si à Deo fuisset missus Apostolus ad Rempublicam Polonam; cui, dum suam *Resolutionem* proponit, adsit Iudex Deus, scrutator cordium, an fallere simplices animos Polonorum pestiferis subtilitatibus intendat? an verò intrepidè loquatur veritatem? Proindeq; ut in ipsius *Resolutione* inveniamus veritatem, suppositum ipsius fundamentale examinandum est, principaliter, de verbo ad verbum Textum ipsius apponendo.

Textus I. Theologi Varsaviensis.

Apud omnes consonum est, eum, qui hæresin dicitur abnegaße, & non exercet neq; profitetur actu Fidem Catholicam, Dubium eße Catholicum. Corde enim creditur ad Iustitiam, ore autem fit Confessio ad salutem.

3 RESPONDEO ad hunc *Textum* ex Doctore S. Divo Thoma Aquinate 2. 2. Qu. 3. *Art. 2. in Corpore*, cum Vniversis Theologis sic sentiente, hisce expressis. *Præcepta affirmativa non obligant ad semper, etsi semper obligent: Obligant autem pro loco & tempore, secundùm alias circumstantias debitas, &c. &c. Sic ergo confiteri Fidem non semper, neq; in quolibet loco, est de necessitate salutis.* Hæc S. Thomas. Utinam Theologus Varsaviensis præallegatam perlegisset, intellexissetq; doctrinam, animadvertisset forsitan, Principem Theologorum Catholicorum non stare pro sua Sententia, cum omnibus Universitatibus, ejus doctrinæ firmiter inhærentibus. Affirmat quippè Theologus Varsaviensis: *Apud omnes consonum esse, Principem & quemcunq; alium fidelem esse dubium Catholicum, qui non exercet, neq; profitetur actu Fidem Catholicam.* Ast Doctor Angelicus negat verissimè, Principem esse Dubium Catholicum, non exercentem neq; profitentem actu fidem Catholicam, in omni loco, & tempore, dum scilicet non adest obligatio & necessitas. Proindeq; *Textus Theologi Varsaviensis* apud Doctorem Sanctum, & universaliter apud omnes Theologos hanc difficultatem de Fide exteriùs profitenda in Decalogo definientes, omninò dissonus est veritati & ipsius salutis necessitati ad semper: Vnde evidenter sequitur, Principem non exercentem nec profitentem actu fidem Catholicam ad semper, indubitatum, certum, immobilemq; esse Catholicum.

Impugnatur iterum *Textus Varsaviensis* sic: Iuxta D. Thomam in loco citato, Confiteri fidem, est de necessitate salutis, secundùm externam oris & operis professionem, in aliquo loco, & tempore, quando scilicet, per dimissionem hujus Confessionis subtraheretur honor debitus DEO, & etiam utilitas proximis impendenda: puta, si aliquis interrogatus de fide, taceret: & ex hoc crederetur, vel quòd non haberet fidem: vel quòd fides non esset vera: vel alij per ejus taciturnitatem averterentur à fide. In huiusmodi enim Casibus Confessio fidei est de necessitate salutis. Et hæc est genuina Thomistica, imò Catholica Sententia, de necessitate fidei exteriùs profitendæ.

4. Stemus hîc cum *Theologo Varsaviensi*, & fusiùs opportunitatem, obligationem, necessitatemq; fidei exteriùs manifestandæ videamus. Ordinariè Theologi ponunt subsequentes Casus fidei exteriùs confitendæ.

Primus est, quando quis Ecclesiæ Corpori aggregatur, & veluti inseritur: quod in nova Lege fit per Baptismum.

Secundus Casus est & necessitas in articulo mortis, si pro tunc homo est rationis compos.

Tertius Casus & obligatio est, Iuxta Trident: Sess. 24. Cap. 12. de Reform: & Sess. 25. Cap. 2. & Pius V. motu proprio, qui incipit: *In Sacrosancta*: Pro his, qui promoventur ad beneficia curam animarum habentia, & ad Canonicatus, & ad Cathedras Vniversitatum. Hosce tres casus, tanquam necessarios, non potest *Theologus Varsaviensis* obijcere SERENISSIMO PRINCIPI, REGI POLONIÆ ELECTO: *Non primum*: quia in Confessione Sanctissimæ TRINITATIS juxta præscriptam à JESV CHRISTO formam Baptizatus est. *Non secundum*: quia nos omnes longissimam, Orthodoxam, triumphalibus pro CRVCE CHRISTI exornatam meritis, REGI Serenissimo apprecamur, & à Divina Misericordia humiliter efflagitamus vitam. *Non tertium*: quia imminens Regalis Coronatio, non est ad Beneficia Ecclesiastica, aut Vniversitatum Cathedras Promotio. Iam ergo evidens est, SERENISSIMVM REGEM ELECTVM ex parte proprij Oris, necdum habuisse opportunitatem, & necessitatem exteriùs fidei profitendæ.

5. *Quartus tandem casus est*. Ratione Charitatis *interdum* ad Confessionem exteriorem Fidei obligantis: *v. g.* Quando aliquis videt alios ab hæreticis depravari, nisi ipse fidem tueatur, aut profiteatur; tunc enim ex præcepto illo, quo DEVS unicuiq; mandavit curam habere de proximo, tenetur eam profiteri exteriùs: prout docet D. Thomas in præallegata superiùs Quæstione in Responsione ad primũ: depravantibus enim hæreticis fideles, instat pro tunc manifestũ periculũ fidei evertendæ.

Nec quoq; hunc Casum *Theologus Varsaviensis* opponere potest SERENISSIMO REGI. Afferat vel unicum saltim exemplum, quòd SERENISSIMVS AVGVSTVS II. viderit à suis subditis hæreticis aliquos depravari fideles: si allegabit Apostatas profugos: tales priùs suâ perversâ voluntate sunt facti Hæretici, antequam adirent, audirentq; Hæreticos, sibi prædicantes. Si ipsam reprimendam hæreticorum audaciam causabitur; hoc sanè admitteret Doctor Angelicus, si Confessio fidei manifesta, (in Resp. ad 3.) & utilitatem possit afferre pro illo tunc, & turbatio publica non solùm fidelium, verùm etiam ipsorummet infidelium abesse. Et quoniam prudentissimus Orthodoxus Princeps, ex suæ fidei manifestatione animadvertit non nisi cædes contra fideles exercendas, rebellionem contra Principem exoriundam, in toto Imperio Civilis belli tumultus gravissimos accendendos, cæteraq; inconvenientia subsecutura; ideoq; non tenebatur hucusq; Sanctam Fidem Catholicam intrà Dominium suum propalare. Ergo deficiente obligatione, opportunitate, & necessitate, exercendi, & actualitèr profitendi fidem exteriùs, post abjuratam hæresin, firmiter, immobiliter, substantialiter, Erat, Est, Eritq; Divina Cooperante Gratiâ per longissimum subsequentis vitæ decursum Catholicus indubitatus, usq; ad visionis beatæ felicitatem.

6. *Quintus adhuc Casus & necessitas exteriùs confitendæ fidei, est* Conservatio honoris Divini. Honor autem Divinus exponeretur periculo; si interrogatus de Fide taceret; unde regulariter loquendo (*vide Gonetum Disp. 7. de actu exteriore fidei Art. 2.*) Interrogatio facta tempore persecutionis à Tyrannis, inducit obligationem profitendæ exteriùs fidei, ne per ipsius taciturnitatem honor Divinus evacuetur. SERENISSIMVS REX Noster Orthodoxus AVGVSTVS II. omnino est, fuitq; extra talem Casum. Ergo non habet etiam in quinto Casu necessitatem & obligationem profitendæ exteriùs fidei Catholicæ.

7. Forsan *Theologus Varsaviensis* posset facere instantiam ex parte subditorum hæreticorum Interrogantium; sed hanc instantiam præoccupavit & solvit Eminentissimus Cardinalis IOANNES de LVGO, *Disput.* 14. *Sect.* 2. *Num.* 28. De fide, Hæc scribens: *Facilius silentium potest excusari, quando interrogaris ab homine privato, cui poteris respondere*; Quid ad te? aut: quæ tibi hæc potestas examinandi meam fidem? *Quibus verbis magis indicas contemptum Personæ interrogantis, quàm fidei defectum.* Hæc Eminentissimus. Sed ecce contra Eminentissimum, & Doctissimum Theologum Cardinalem, oppositum docet *Theologus Varsaviensis*, dum absolutè & sine ulla distin-

ctione

ctione: (quam Sancti Patres universaliter adhibent) affirmat, *Principem non exercentem, nec profitentem, voce externâ Fidem Catholicam, esse Dubium Catholicum.*

8. *Sextus Casus profitendi Fidem Catholicam exteriùs, est*: quando Actum aliquem Religionis debitè & ut oportet exercere non possumus, nisi verbis aut signis ipsam fidem profiteamur. Nunc ergo jam sumus in Statu obligante ad externam Fidei Catholicæ professionem. SERENISSIMVS PRINCEPS Electus REX, proximè est Coronandus, & Sacro Vngendus Chrismate. Vnctio hæc, jam à Serenissimo solenniter factam prærequirit externam fidei professionem, ut tantò religiosiùs percipiatur, quantò augustius in se continet donum: quod Petrus Blezensis Epistola 10. sic explicat: *Magna* (inquit:) *est efficacia huius Sacramenti: Nam de David, postquam à Samuele unctus est*, (*Scriptura testatur*,) *quòd directus est Spiritus Domini* (ecce donum Vnctionis Sacræ) *in David, à die illa, & in reliquum. Saul quoq; die illâ, quâ Olei lenticulâ à Samuele perfusus est, mutatus est in Virum alterum, & insiliente in eum Spiritu* Domini, *cùm accessisset ad Cuneum Prophetarum, cum eis prophetare incepit.* Huculq; Blezensis. O felicem tanti Principis diem Coronationis! quam supremis desiderijs omnes justi, omnes fideles, omnes filiali corde, Rempublicam Polonam diligenes expectamus, & exoramus. Hæc dies dabit nobis AVGVSTVM Patrem Patriæ, tam Augusta Liberalitate probatũ, expertum, manifestum: Hæc dies AQVILÆ Sarmaticæ dabit cor AVGUSTI validissimum, ut infirma Patria reviviscens, ad pristinam redeat sanitatem. Hæc dies pluet de cælo *Saxum*, quo Ferreæ Portæ Ottomannicæ conterentur; *Saxo*, Philistæus Gigas Constantinopolitanus percutietur; *Saxo*, Columna pro Gloria Crucis CHRISTI erigetur triumphalis: Totaq; Polonia abundantissimè hauriet Oleum de Saxo durissimo hostibus, sed dulcissimo Civibus: ast pro nunc obsequentioris affectûs sistamus Stylum, & ad *Theologum Varsaviensem* redeamus.

9. Producat quæso *Theologus Varsaviensis* (ne solus sapere videatur) vel unum Theologum, qui doceat, externam fidei Confessionem non semper & ubiq; manifestatã, destruere certum Catholicum, & ex certo Catholico reddere dubium Catholicum. Nullum profectò monstrabit, quia apud omnes consonum est, sive eum, qui ab infantia Baptismi fide receptâ, à peste hæretica alienus extitit semper; sive eum, qui peste hâc Diaboli fraude infectus, & jam Gratiâ Christi sanatus, stabilis factus est Catholicus, dum vterq; non exercent, neq; profitentur actu fidem Catholicam, cessante Præcepti Affirmativi Obligatione, & Necessitate. Apud omnes (inquam) consonum est, quod uterq; istorum sit certus, stabilis, & indubitatus Catholicus.

10. Multa quoq; Sanctorum exempla adsunt, etiam Pastorum, & Præsulum sanctissimorum, qui non semper fidem profitebantur exteriùs, salubriter per suam fugam, aut per salutarem laudabilemq; taciturnitatem (juxta illud Matth. 7. *Nolite Sanctum dare canibus*) consulendo fidei conservationi; idipsum D. Cypriano affirmante: *Qui interim cedit, non fidem negat, sed tempus expectat.* Manifestum hujus rei adducit exemplum Eminentissimus Cardinalis Cajetanus, in 2. 2. Qu. 3. Art. 2. hæc scribens: *Beatus Sebastianus, quando erat occultè Christianus, sciebat, quòd alij credebant, eum non esse Christianum, & non curans de hoc ad tempus, propter bonum finem non peccavit.* Hæc S. Ecclesiæ Princeps Purpuratus; ex quo hanc subsumamus paritatem. 1. Sanctus Sebastianus erat occultus Catholicus: & Noster Serenissimus erat occultus Catholicus. 2. Sanctus Sebastianus sciebat, quòd alij credebant, eum non esse Christianum (& sermo hîc procedit de infideli positivè, seu de non Christiano, fidem Catholicam non exercente actu, imò de non Christiano, qui à Paganis reputabatur pro Pagano:) Et Serenissimus sciebat, quod alij credebant, eum non esse Christianum Apostolicum, & Romanũ Summo Pontifici obedientem. 3. S. Sebastianus non curavit infidelium credulitatem falsam, de se conceptam: & Serenissimus non curavit falsam de se Hæreticorum existimationem. 4. S. Sebastianus occultus Christianus erat propter bonum finem, nimirùm propter conservationem fidei, & ideò non peccavit occultando fidem: Et Serenissimus occultus Catholicus erat propter bonum finem, & ideò non peccavit occultando fidem.

11. Si quæris bonum finem in Serenissimo. Principalis est, Exaltatio & Pro-

motio Sanctæ fidei: suo exemplo aliorum Principum attractio ad Ovile Christi, juxta dandam opportunitatem: suavis subditorum allicientia ad gremium Ecclesiæ Romanæ: suæ corporalis salutis Orbi Christiano contra Turcas persummè necessaria, conservatio: tumultuum periculosiorum præventio: (& juxta mentem D. Pauli 1. ad Corinth. Cap: 7. ℣. 14.) Serenissimæ Consortis, (de qua benè speramus per DEI misericordiam) propediem futura per Serenissimum fidelem Maritum Sanctificatio. Alios altiores fines in thesauris Divinæ Sapientiæ, ac Providentiæ reconditos perscrutari pertimescimus.

Quærant ergo nunc universi & singuli à *Theologo Varsaviensi*, quid-nā dicturus sit ad allatam paritatem de utroque. Omnino necessarium est, aut utrumq; condemnare, aut utrumq; à damnatione Dubij Catholici absolvere. Sed iam tempus est redire ad immediatam *Textus Varsaviensis* Continuationem.

Textus II. Theologi Varsaviensis

Dubius Catholicus pro non Catholico habetur, quia dubius Catholicus non est indubitatus Catholicus, adeoq; nec verus Catholicus.

12 RESPONDEO ad hunc Textum directè contra *Theologum Varsaviensem* ex ejus verbis sic argumentando. Dubius *Theologus Varsaviensis* non pro Theologo habetur, quia Dubius *Theologus Varsaviensis*, non est indubitatus Theologus, adeoq; nec verus Theologus. Motivum dubitandi de ejus *Theologatura* est in ipso singularis audacia impugnans veritatem dogmaticam, quam Vniversitas Nobilissimorum Theologorum docet, defendit, & approbat. Sed his omissis retorsionibus solidiora argumenta proponenda sunt contra ipsum: Itaque.

13. RESPONDEO *2do*, ad *Textum* ex parte subjecti dubitantis sic formando Argumentum. Dubius Catholicus: aut est in se intrinsecè, & in suo intellectu Dubius: aut est extrinsecè, & in alieno intellectu Dubius.

Serenissimus Noster non est Dubius Catholicus in se, & intrinsecè, seu in suo intellectu. Quia ex Dono speciali supernaturali Anathematizavit omnem hæresin, condemnavit omnem errorem fidei Catholicæ mediatè, & immediatè oppositum, corde immobili adhæsit, & adhæret firmiter, persanctè, & inviolabiliter universis Articulis fidei, prout ab Vna Sancta Ecclesia Catholica proponuntur, & explicantur; & *quod corde credidit ad iustitiam, hoc ore confessus est, & confitetur ad salutem semper*, ubi necessitas expostulat, præscripta, à Sanctis Patribus, Orthodoxisq; Theologis: ac proinde Serenissimus non Dubius, sed Indubitatus est Catholicus.

14. *Item.* Dubius in fide, intrinsecè & ex parte sui intellectûs dicitur ille, qui judicat, non esse omninò certum id, quod fides dictat: & si in hoc firmus sit, Hæreticus est. Legatur Sapientissimus *Ferre* Hispanus Tractatu 2do, *de fidei oppositis Vitiis*, Qu. 14. § 2do per totum. Et *Gesualdus* de Primo Præcepto Decalogi cap. 4. Num. 10. ait: Dubium in fide, tunc esse existimandum dubium Hæreticum, quando deliberatè, & scienter vult de rebus fidei sibi sufficienter propositis dubitare. Idem vniversaliter docent Theologi.

Theologus Varsaviensis in tota sua Resolutione asserit Serenissimum Dubium in fide. Vnde quæso ipsi constat, & quo ex motivo intrinseco, quôd aliquando in intellectu Serenissimi adfuerit intrinsecū, deliberatumq; judiciū, de rebus fidei fluctuans? Cum tale intrinsecum judicium nemini revelatum, sit soli DEO notum. Doceat nos *Theologus Varsaviensis*, vel de Revelatione istius judicij sibi particularitèr facta: exponemus ipsam ad examen coram Tribunali S. Inquisitionis: sciemusq; quis locutus fuerit: An *Prophetes* (3. Reg. 13.) *De Bethel Seductor*? An *Propheta, Vir Dei in sermone Domini?*

15. Enimverò Noster SERENISSIMVS REX, Vir Bellator ab adolescentia sua, Arcana fidei non scrutabatur reflexè, nec scrutatur: verùm prout erant sibi proposita, sic cum lacte Materno hausit eadem parvulus, & ambulabat ut parvulus. Sed factus Vir, præcinxit se Virtute fidei Catholicæ, sumpsit Scutum fidei, induit loricam justitiæ, induit omnem armaturam DEI, AVGVSTVS Miles CHRISTI,

STI, simplicíq; corde credidit, & credit, quidquid Sancta Romana Ecclesia credit. Cum ergo sit fidelis Miles CHRISTI, & nunc datus Antemurale fidei Catholicæ, bella Domini tractare cogitat pro fide Catholica, non verò de fide discursus formare; extra vaginam, gladium Regalem in manibus contra Lunam Ottomannicam mavult perpetuò ad defensionem fidei portare, non verò, intra intellectum secum decertare, *Ignorant fluctuare Saxa; rident petræ ventorum impulsus, nec Adamas quatitur ictu.*

16. Appositè *Prosper Fa nini* in prima parte Primi Decretalium fol: 5. ex D. Thoma Aquinate adfert textum pro Nostro Serenissimo militantem, scribens: *Non imputatur laicis, si non inveniantur pertinaciter perversæ doctrinæ adhærere, sed in talibus ex simplicitate deficiunt.* Serenissimus itaq; Noster perversæ doctrinæ nunquam adhæsit pertinaciter: miles semper fuit, arma tractavit, & defectus fidei, qui in ipso fuit, ex simplicitate fuit. Quod si me interrogas, unde sciam probabiliter, quòd Rex Electus pertinaciter non adhæserit doctrinæ perversæ? Respondeo. Scio ex verbis Christi dicentis: *Ex fructibus eorum cognoscetis eos.* Scio ex Statu militum, qui ex sua natura de *armis*, non verò de *articulis* fortissimè disputant. Scio ex Celsissimo Principe, Episcopo Iaworiense, suo Gloriosissimo Consanguineo, cuius admonitionibus salutiferis dulciter assentiebatur & parebat Serenissimus. Scio ex profugis Apostatis, quos sibi præsentatos Serenissimus examinabat de fide & fugam ipsorum vituperabat graviter. Scio ex intima & pia affectione erga Sanctam Romanam Ecclesiam, erga Invictissimum Imperatorem, in cuius Persona sacri belli Augustus Generalissimus fidei Catholicæ hostes gladio suo iugulabat: Scio ex rationibus pro Serenissimo iam allegatis indubitato Orthodoxo: ac proinde manifestissimum est, quòd Serenissimus Noster non sit in se intrinsecè & in suo intellectu Regali, dubius Catholicus. Et hæc quoad primam partem rationis secundæ, sunt dicta.

17. Quoad secundam partem Disiunctivæ, nimirum, *an Serenissimus sit extrinsecè & in intellectu Theologi Varsaviensis Dubius Catholicus?* restat videndum. Probo ergo etiam in intellectu *Theologi Varsaviensis* Serenissimum Regem non posse esse extrinsecè Dubium Catholicum. *Sic:* Intellectus in principio aliquo dubitat de aliquo, vel circa aliquid, quando habet rationes ad vtramquè partem æqualiter moventes, ita quod non inclinatur ad hoc, magis quàm ad illud notabiliter. Sylvester V. *Dubium* & Cardinalis Paleottus de Sacr: Consist: Consult: P. 4: Q. 4 ℣. *& tamen* ait. Aliquando rationes vtrinq; æquales sese offerunt, ita vt animus non magis in vnam, quàm in alteram, inclinet partem, & tunc oritur propriè dubitatio. Hæc ibi: Mirum sanè est, quòd in intellectu *Theologi Varsaviensis* pro obiecto Dubio, sit Serenissimus Dubius Catholicus; & tamen ex Dubio Catholico infert vnam determinatè, scilicet non esse verum Catholicum. Iste modus argumentandi incipiendo ab ipso Aristotele, est vniversis Scholasticis inauditus. Omnes docent, quòd Dubitans, non inclinetur ad hoc magis quàm ad aliud ob æqualitatem rationum pro vtraquè parte æqualiter moventium. Et tamen *Theologus Varsaviensis* ex principio Dubio inclinatus ad vnam partem, infert Conclusionem determinatam: ideòquè aut Dubium eius est irrationabile, (quod concedimus) aut naturam Dubiorum non intelligit Scholasticè, prout intelligunt Theologi. Scholasticè locutus fuisset *Theologus Varsaviensis*, si affirmasset sese *opinari*: nam *Dubitare*, est intellectum neutri partium adhærere, iam verò *opinari*, est, quando intellectus iam fert iudicium, & adhæret vni ex partibus contradictionis, cum sola formidine: sicuti docet D. Thomas de veritate *Quæstione* 13. A. I. Ergo quia *Theologus Varsaviensis* in suo Intellectu tantùm habet Dubium, Serenissimum esse Dubium Catholicum; ideoq; è suo intellectu non debet esse inclinatus ad hoc quòd affirmet esse verum, vel non verum Catholicum. Iam autem *Theologus Varsaviensis* perpetuus est in isto modo argumentandi, iuxta verba propria: *Princeps actu non exercens neque profitens Religionem Catholicam, adeoque Dubius Catholicus, pro Heretico reputatur*: in quibus verbis sic vniversaliter argumentatur. *Princeps non est actu exercens, & profitens Religionem Catholicam. Ergo est Dubius Catholicus. Ergo est pro Heretico reputandus.* Sanè ob talem modum argumentandi *Theologus Varsa*

viensis optimus, fit Dialecticus *pessimus*. Pono exemplum ad hominem sic. *Theologus Varsauiensis actu non exercens neque profitens speculationem Theologicam, adeoq; Dubius Theologus, pro Pseudo-Theologo reputatur*. Ex hoc contextu ad Stylum *Theologi Varsaviensis* formato, istæ habentur Consequentiæ: *Theologus Varsaviensis* non est actu exercens & profitens Speculationem Theologicam: Ergo est *Dubius Theologus*. Ergo est pro *Pseudo-Theologo* reputandus: vtrobiq; sunt pessimæ Consequentiæ: patet in Materia nostra, 1mò. quia, fit argumentum *à non Causa* prout *à Causa*: non enim exterior fidei confessio (deficiente obligatione, loco, tempore,) minimè manifestata, est Causa Dubij Catholici: nec ex Dubio Catholico (formaliter loquendo de Dubio,) tanquam *ex Causa* potest inferri Hæreticus reputatus, vt supra proximè diximus. 2dò. patet, quia fit argumentum à Terminis finitis, ad Terminos infinitos, inconsequentes & etiam extrauagantes: qui Modus argumentandi a Dialecticis est explosus. 3tiò. patet: quia a Dubio formali non potest fieri consequentia ad vnam determinatam: & tamen apud Theologum Varsaviensem valet iste modus argumentandi: sed forsan *oblitus* est *Dialectices*. Ego salubriùs optarem, vt oblitus fuisset *Dialectices*, non autem *Veritatis*. Sed tempus, iterum ad continuationẽ *Textus Varsaviensis* recurrere.

Textus III. Theologi Varsaviensis.

Sicut quando dubitatur, an aliquid sit Consecratum vel Baptizatum, pro non consecrato, nec pro Baptizato habetur, vt habetur Cap. Veniens. *De Presbyteris & non Baptizatis.*

18. RESPONDEO. *Theologum Varsaviensem* in alleganda doctrina Canonis malâ fide processisse. Quotquot in Orbe sunt Iuris Canonici Doctores, legant, relegant, volvant, revolvant, prædictum Canonem, & non invenient, in eodem hanc Doctrinam (etiam nec implicitè) à *Theologo Varsaviensi* productam. Sufficiat pro mille alijs Clarissimus Prosper Fagnini, super Cap. *Veniens*, ita scribendo. Summa huius Decretalis summari sic potest: Non Baptizatus ordinari non potest, & si de facto ordinetur, non recipit ordinis characterem, licèt credatur Baptizatus. En *Fagniana* explicatio Textûs non est de dubio Baptizato. An scilicet, sit Presbyter Baptizatus. Sed de Baptizato, qui creditur esse Baptizatus, & de facto non est Baptizatus. Iam autem *Dubitare* & *Credere*, sunt actus distinctissimi. Ergo *Theologus Varsaviensis* ex hoc Cap. *Veniens* malè infert istam: Quando dubitatur, an aliquid sit Consecratum vel Baptizatum, pro non Consecrato, nec pro Baptizato, habetur. Debuit inferre istam; quod de facto non est Consecratum, pro non Consecrato habetur: sicut, quod de facto non est Baptizatum, pro non Baptizato affirmatur.

19. Clarius eundem *Textum* idemmet *Fagnini* in prima parte Primi Decretalium de Constit. cap. *Ne innitaris*. num. 245 & cap. *Veniens*. adducit Articulum, in quo inquiritur: *An ordinatus ante Baptismum receperit Ordinis Characterem?* Et respondet Pontifex. In hoc dubitabili casu quod tutius est sequentes, mandamus, quatenus ipsum per singulos Ordines usq; ad Sacerdotium promovere procures. Ergo Summus Pontifex ob exhibitas sibi priùs certissimas informationes supponit certò, Presbyterum non fuisse Baptizatum. Ergo dum dubitatur, an certò non Baptizatus, receperit Ordinis Characterem? Respondet Summus Pontifex ad Dubium Propositum, quòd talis non Baptizatus non receperit Characterem Ordinis ideoq; priùs est Baptizandus, & iterum Ordinandus, per singulos Ordines usq; ad Sacerdotium. Addiscat hîc *Theologus Varsaviensis* istam veritatem, Quando dubitatur, an non Baptizatus Sacerdos receperit Ordinis Characterem, talis pro non Sacerdote, seu pro non Ordinato legitimè & validè, nec pro insignito Charactere Ordinis habetur. Porro iuxta *Textum* præinsertum, *Theologus Varsaviensis* faciat de sua Persona hunc *Textum* reflexum sic. Quando dubitatur, *An Theologus Varsaviensis sit Doctor Sorbonicus, pro non Doctore Sorbonico est habendus*: antequam *Textum* reflexum

solvat

solvat, adeat Illustrissimum Augustinum Barbosam. Tract. 2. l. 3. Tit. 43. Et in eodem etiam Cap. *Veniens* intelligere procuret sensum allegatum.

20. Sed quid ad nos ista? Dubitet, quantum vult & prout vult *Theologus Varsaviensis*. De Orthodoxa fide Serenissimi Regis AVGVSTI II. non dubitat Supremus Pastor Ecclesiæ & Iesu Christi Vicarius: non dubitat Augustissimus Imperator: Non dubitat Eminentissimorum Patrum Collegium Purpuratum: Non dubitant Serenissimi Con- Electorales Sacri Romani Imperij: Non dubitant ejusdem Sacri Imperij Archi-Præsules, & Præsules Celsissimi, à Celsissimo Principe, Illustrissimo ac Reverendissimo Episcopo Iavoriensi, de Fide Orthodoxa AVGVSTI II. Regis informati. Non dubitant Regni Poloniæ, sanioris, majoris partis Proceres ac Principes utriusq; Status. Et tamen adhuc dubitat *Theologus Varsaviensis*. Dubitant & alij, quos suo dubio pestifero infecit. *Nunquid* (Rom. 3. ℣. 33.) *Incredulitas ipsorum, fidem Dei evacuabit? Absit.* S. Tomas ad locum præfatum, istam *incredulitatem & infidelitatem* vocat *mendacium*, dum dicit: *Mendacium hominis sive infidelitas veritati non adhærens, Dei veritatem sive Fidem non evacuat.* Hæc ibi: Serenissimus Noster Fide Catholicâ verax est: *Theologus Varsaviensis Resolutione suâ mendax est.* Iterum textus:

Textus IV. Theologi Varsaviensis.

Signum veri & non dubitati Catholicismi est, exercitium & Professio externa fidei: ut habetur apud D. Matthæum: Qui me confessus fuerit coram hominibus, confitebor & ego eum coram Patre meo, qui in cælis est. Qui autem negaverit me coram hominibus, negabo & ego eum coram Patre meo, qui in cælis est.

21. RESPONDEO ad præsentem *Textum*, prout jam supra habetur: nimirum, Exercitium & Professionem externam fidei esse verum & indubitatum signum Catholicismi: sed in Casibus & statibus contra *Textum primum* enumeratis, Num. 4. 5. 6. ubi scilicet adest necessitas & obligatio iuxta loci, temporis aliarumq; Circumstantiarum exigentiam. Extra hos casus, (ait Doctissimus Porrecta in 2. 2. Q. 3. A. 3. 2.) vel si qui sunt alij necessitatis, *perfectionis est*, quòd homo persecutoribus se offerat, quando incumbit periculum fidei; sed quod comprehensus non neget, hoc *necessitatis est*: Ita Porr. Sciat profectò *Theologus Varsaviensis*, Serenissimo Nostro non defuturam pro Fide Catholica *Perfectionis* Occasionem. Incumbit Regno Poloniæ periculum fidei ab Immanissimo Byzantino Dracone. Primus tanto offerens sese discrimini, est Serenissimus AVGVSTVS: sed triumphabit feliciter Victor Gloriosus, & hac coronâ Regni, (quam Otto Imperator Polonis dedit) Coronatus, Ottomannicum evertet Imperium.

Legat ergo *Theologus Varsaviensis* sinceriori oculo, fidem Catholicam sibi vendicasse in Serenissimo AVGVSTO, totum illud, quidquid ad necessitatis obligationem, quidquid ad perfectionis decorem pertinere judicatur. Non iam *Theologus Varsaviensis* illud suum à principio positum repetat: *Apud omnes*: Quia dum dicit: *Omnes*, decipit omnes, qui ignorant distinguere inter obligationem Præceptorum Affirmatiuorum & Negativorum.

22. Hoc totum, quod de externa fidei Professione non obligante *ad semper* dicimus & scribimus, ex instructione Iesu Christi habemus donatum. Præcepit Dominus noster Confessionem externam fidei coram hominibus: sed tantùm in casu *Necessitatis* & *Obligationis*. Et quis iste *Necessitatis* casus? Ecce ille præmissus, apud D. Matthæum, eodem met Cap. 10. num: 17. *Tradent vos in Concilijs & in synagogis suis flagellabunt vos, & ad Præsides, & ad Reges ducemini propter me, in testimonium illis & Gentibus.* Ergo in Concilijs, in Synagogis, interrogatus à Præside, à Rege, habet campum *Necessitatis* fateri fidem Catholicam externâ voce, & externis operibus. Hoc est dogma Fidei, quod & in nobis expleri inter Tyrannos desideramus per misericordiam Dei. Iam verò hoc deficiente militiæ Catholicæ campo, deficit simul obligatio externæ Professionis.

23. Sed probet se ipsum, nec erubescat *Theologus Varsaviensis* fateri, an in ipso reperiatur hoc indubitatum signum externæ professionis *ad semper*? Notum est Doctis, quòd *Theologus Varsaviensis*, disputet subtiliter de omnium Scientiarum Objectis, de Distinctionum formalitatibus, de Causis existentiæ creatæ, in supposito; etiam manducat, bibit, dormit ut animal. Estne pro tunc in exercitio & actuali professione externæ fidei? profectò minimè. Ergo vel *in* ipso sensu percipit, & probat in seipso externam fidei Professionem non obligare *ad semper*, etsi semper obliget. Ac proindè ipse *Theologus Varsaviensis* non semper confiteturChristum coram hominibus. Quidquid in sui favorem dicet, totum cedet in nostræ Doctrinæ approbationem. Sed iam hunc *Textus 4ti* Discursum concludat Eminentissimus Cardinalis Caietanus, supra memoratum Præceptum à Salvatore nostro datum, explicans sic: *Non sufficit Christo interna fides, aut internus amor, nisi cum opus fuerit, adsit exterior Confessio Fidei & Factorum.* Et hoc totum persanctè præstat Noster Serenissimus.

24. Sed ad enervandam fundamentaliter omnem difficultatem, si urgeret adhuc *Theologus Varsaviensis* de Præcepto Negativo externæ Confessionis: hoc enim Præceptum Negativum, est de nunquam exteriùs abneganda fide, & nihil unquam agendo exterius, quòd fidei repugnet. Ergo, quia præceptum Negativum obligat semper, & pro semper, ideoq; non exercens, neq; profitens actu fidem Catholicam, adhuc erit dubius Catholicus.

RESPONDEO *Negando Consequentiam.* Conservat Serenissimus Noster corde immaculato susceptam fidem Catholicam: hanc in sponsam Virginem accepit, eandem exterius nunquam negabit: Negativi Præcepti perpetuò externam profert Confessionem, dum omne amputat malum discordans à fidei bonitate.

Textus V. Theologi Varsaviensis.

Ex quo deducitur apertè, verum & indubitatum Catholici judicium, non aliud esse, quàm Professionem externam Fidei; cùm Ecclesia de occultis non iudicet.

25. RESPONSIO ad hunc quoq; Textum jam in Superioribus est declarata. Hoc verò quod addit: *Ecclesia de occultis non iudicat*; certissimum est. Forsan *Theologus Varsaviensis*, ne remorsum conscientiæ pateretur, sentit Serenissimum Regem intra suum Principatum extitisse occultum Catholicum. Si ita saltim sentit, vir probus est. *Ioann: 19.* Ioseph ab Arimathia Discipulus fuit Iesu; sed occultus propter metum Iudæorum. *Quod Discipulus fuit,* (inquit Beatus Albertus Magnus ibidem) *hoc fuit laudabile: quòd non confitebatur publicè, hoc fuit infirmitatis, non peccati.* Ergo quoq; in Serenissimo Rege, laudabile fuit extitisse occultum Discipulum S. Romanæ Ecclesiæ, & publicè non confiteri propter metum Hæreticorum insidiantium, non fuit peccati. Certè *Theologus Varsaviensis* quàm longè distat à sensu B. Alberti Magni: Iste Beatus Ratisbonensis Episcopus, in Discipulo occulto nullam agnoscit culpam. Ille *Theologus Varsaviensis* in occulto, si non videt culpam, cur gravissimam ab Innocente Serenissimo exigit pænam privationis Regni? sciret sanè S. Gregorij Decret. L. 1. Tit: 2. Cap. 2. Pontificiam Propositionem: *Rem quæ culpâ caret, in damnum vocari non convenit.*

Textus VI. Theologi Varsaviensis.

Consequenter non exercens neq; profitens Religionem Catholicam, pro Hæretico reputandus.

26. RESPONSIO eadem non est reiteranda: Patet supra Num. 3. usq; ad 11. & Num. 20. & in consequentibus. Solum addo: Non exercens Religionem Catholicam tempore necessitatis & obligationis, interrogatus à Concilijs, Tyrannis, Regibus, Præsidibus, & externâ voce non profitens Fidem Catholicam, fit aut Idololatra, si coram Paganis; aut Hæreticus, si coram Hæreticis; aut Iudæus, si co-

coram

ram Iudæis: negat fidem transeundo ad Sectam Interrogantium Infidelium Tyrannorum; non enim dantur in Generali, aliæ plures species infidelitatis, nisi istæ *Tres*, Paganismus, Iudaismus, & Hæreticismus.

Hucusq; de verbo ad verbum recitatus est *Textus Theologi Varsaviensis*, & Responsionibus Orthodoxorum Theologorum confutatus. Dum ergo per Gratiam Dei, iam ipsius suppositum fundamentale destruximus, machina tota, licet sponte suâ ruat, tamen ad maiorem evidentiam adhuc sensus Authoris in Quæstione proposita restat investigandus. Inquirit ergo, ut infra.

Theologi Varsaviensis Sensus in Quæstione proposita.

27. *An Respublica Catholica Libera, præciso favore conservandæ vel nutriendæ Hæresis, solo temporali Statu attento, nec considerato Religionis Catholicæ commodo, atq; emolumento, possit Principem actu non exercentem neq; profitentem Religionem Catholicam, adeoq; dubium Catholicum, qui pro Hæretico reputatur, ad gubernacula Regni vocare, sine iactura conscientiæ, & absq; incurrenda Censura in Bulla Cænæ Domini lata?*

RESPONDEO: Præallegatam Quæstionem, prout proponitur in terminis à *Theologo Varsaviensi*, multis esse implicatam difficultatibus, quibus vnicâ Responsione directâ & unicâ Resolutione adæquatâ nullo modo potest satis fieri. *Theologus Varsaviensis* suam Quæstionem proponit coram Statu Senatorio & Equestri, de quorum numero innumerabiles sunt, qui Methaphysicas ignorant difficultates, Contradictionum implicantias Logicales, Præcisionum subtilitates. Imò cum sint milites, non tenentur scire Iura Canonica, nec pertinet ad ipsos cognoscere Censuras Bullæ Cænæ Domini: quosnam illæ Hæreticos perstringant? Dubiosnè an pertinaces ac manifestos? Tenebatur juxta debitam methodum *Theologus Varsaviensis* cum claritate juxta capacitatem Senatorij & Equestris Ordinis procedere, & ex conscientia recta postponendo omnem passionem, in proposita difficultate Rempublicam informare, secundùm Deum, secundùm veritatem, non verò conturbare, decipere & odia seminare. Vt ergo possit procedi cum claritate in præfata Quæstione confusissima, debet resolvi priùs in Quæstiones ac Interrogationes particulares, quas in se habet præcontentas.

28. *Prima est*, An Respublica Catholica Libera, possit procedere, ad Regis Electionem, non considerato Religionis Catholicæ commodo?

2da. est. An Respublica Catholica Libera in Electione Regis possit attendere solùm ad Statum Temporalem?

3tia est An Respublica Catholica Lib. possit eligere Principem actu non exercentem neq; profitentem Religionem Catholicam?

4ta. est. An Princeps actu non exercens, neq; profitens Religionem Catholicam, sit dubius Catholicus?

5ta est. An dubius Catholicus sit pro Hæretico reputandus?

6ta est. An Hæreticus reputatus possit præscindere, à favore nutriendæ vel conservandæ Hæresis?

7ma est. An Censuras Bullæ Cænæ Domini incurrat Princeps non exercens neq; profitens actu Religionem Catholicam? *Item* An easdem Censuras incurrat dubius Catholicus; & reputatus Hæreticus? simulq; omnes Electores Regni Eligentes Principem actu non exercentem, neq; profitentem Religionem Catholicam? has ergo septem Quæstiones continet in se unica Quæstio *Theologi Varsaviensis*, quibus septem Quæstionibus nullus sapientissimorum Doctorum unica Responsione potest respondere; & tamen hoc totum præstat *Theologus Varsauiensis*.

29. Addamus exemplum claritatis gratiâ, talem proponendo Quæstionem. An Vniversitas Cracoviensis, Scientiarum Mater, præciso favore conservandæ & nutriendæ ignorantiæ, solo temporali statu attento, nec considerato Scientiarum

commodo atq; emolumento, possit Laureatum Doctoratu Virum, actu non exercentem neq; profitentem Scientias, adeoq; dubium scientificum, qui pro ignorante reputatur, ad Gubernacula Vniversitatis vocare sine jactura Scientiarum, & absq; metu incurrendi pœnas, in Statuto Vniversitatis latas. Ad Quæstionem hanc de Matre Scientiarum propositam, quis, quæso, Doctissimorum Professorum unicâ Responsione potest satisfacere, non adhibitis priùs præannotationibus, Terminorum explicationibus, & in suas Classes Conclusionum Distributionibus. Quo præmisso exemplo ad propositas *septem* Respondeo Quæstiones.

30. *Ad primam dico*, non posse Rempublicam Catholicam Liberam, procedere ad Regis Electionem, non considerato Religionis Catholicæ commodo; *primò*, tum quia Matthæi 6. ℣. 33. Mandavit Salvator, *quærite imo Regnum DEI & iustitiam eius. secundò.* tum quia Respublica Catholica novit, quod per Religionis Catholicæ commoda procurata beatificatur. Sicut *è contario* omnis Respublica negligens profectum Religionis Catholicæ pessundatur, execraturq; prout etiam ad præsens vel in ipsa Vngaria idipsum palpabiliter cernimus. *tertiò.* Tum quia Respublica Catholica dicit intrinsecum (ut Metaphysicè loquar) ordinem ad promovendum Catholicæ Religionis bonum, à quo præscindere nequit. Ita feliciter processit Respublica Catholica Polona, quæ elegit Principem AUGUSTVM Catholicum, IustitiamRegni Dei quærentem, toto cordis conatu Religionis Catholicæ commoda procurantem, & ad publicum bonum Poloniæ Catholicæ vita, honore, fortunaq; universa attendentem.

31. *Ad 2dam dico*, Rempublicam Catholicam Liberam, in Electione Regis non posse attendere solùm ad statum temporalem. Hæc *Responsio* patet ex immediatè dictis. Insuper Respublica, ex quo Catholica, statum temporalem debet subordinare Fidei Catholicæ, iuxta illud D. Pauli ad Coloss. cap. 3. ℣. 13. *Omnia, quæcunq; facitis in verbo, aut in opere, omnia in Nomine Domini Nostri Iesu Christi, gratias agentes Deo & Patri per ipsum.* Hæc Divus Paulus. Inclyti Proceres Regni Poloniæ SERENISSIMVM AVGVSTVM liberis vocibus ac cordibus ad Thronum Catholicum assumentes, nequaquam respexerunt ad temporalia solùm bona; æterno solùm Cælesti supremo Numini famulatum detulerunt, ipsummet Deum in Persona AUGUSTI in Regem Poloniæ elegerunt; quia totam suam Electionem Directioni Divinæ commiserant: Quia ad Fidei Catholicæ augmentum respexerant: quia non temporales Fortunas, sed Regales dotes Catholica Fide coronatas in Serenissimo AVGVSTO contemplabantur: quia exemplo Maiorum in Electione processerant: nam quemadmodum Inclyti Antecessores Fidem Catholicam zelantes, eô fine in Iagellonem Vota libera contulerunt, quia censuerunt PRÆCLARVM & GLORIOSVM NOMINI POLONO (loquor genuinis verbis Illustrissimi & Reverendissimi Cromeri) Si EIVS OPERA LITVANIA RELIGIONEM CHRISTIANAM SVSCIPERET: ita pro nunc Inclyti Electores Orthodoxi eo fine in AVGVSTVM II. vota libera congregârunt, continuaruntq;, quia prudenter iudicarunt PRÆCLARVM NOMINI POLONO, si SERENISSIMI AVGVSTI II. OPERA SAXONIA RELIGIONEM CATHOLICAM ROMANIq; PONTIFICIS OBEDIENTIAM AMPLECTERETVR. Non erit (Luc. I.) *impossibile apud Deum omne verbum.* Sic legimus in vita S. Patricij, Hiberniam multis sæculis Dæmonum Sedem extitisse, quæ tamen Virtute Divinâ in Sanctorum Insulam est transmutata, Principis sui ad Fidem conversi certatim sequendo exemplum. Ideóq; hanc Gemmam de turbido Hæreticorum Oceano extractam, hunc Adamantem è Saxo præcisum preciosum, hunc Carbunculum ignitâ Catholicâ fide relucentem, Coronæ Poloniarum Catholicæ alligarunt fidelitatis iuramento, incluserunt Legum observantia, impresserunt liberorum votorum efficacia. Sicq; Serenissimum AVGVSTVM, (quo Corona fulget Polona) Nomen Iesu Christi, in corde interiùs, & in Professione fidei exterius, iam coram toto Orbe portantem, in Throno Poloniarum Supremi Regis Regum Vicesgerentem venerantur, amplectunturq; Patrem Filij, Regem Patriæ Cives, Pastorem subditorum Grex Suæ Maiestatis Devinctissimus.

32 *Ad Tertiam dico*, Rempublicam Catholicam Liberam, posse eligere Principem actu non exercentem neq; profitentem Religionem Catholicam: hæc *Responsio* jam in Superioribus est manifestissima, quia nullus Catholicorum, imo nec ipse

Ipse Summus Pontifex, Fidei Petra, tenetur actu exercere & profiteri exterius ad semper, fidem Catholicam. Authoritates ex Evangelio adductæ etiam supra sunt solutæ & explicatæ iuxta Sanctorum Patrum dogmata & Vniversorum Theologorum consensum unanimem. Easdem quoq; explicationes & sensum debebat adducere *Theologus Varsaviensis*, sed tacuit. Audiat Tertul. Apolog. cap 47. *Omnia adversus veritatem de ipsa veritate constructa sunt operantibus æmulationem istam spiritibus erroris.*

33. *Ad quartam dico*, Princeps actu non exercens neq; profitens Religionem Catholicam, non est dubius Catholicus. Hanc Responsionem iam fusè superius in Textu 2do per totum abundantissimè, ex intrinsecis Dubiorum prædicatis probavimus.

34. *Ad Quintam dico.* Dubius Catholicus indicans iudicio erroneo, volũtario, firmo, & pertinaci, non esse omnino certum id, quod fides dictat, est Hæreticus. Iam autem dubius Catholicus suspendens actum intellectûs omninò, & neutram partem, vel assensûs vel dissensûs eligens, neq; iudicium formans, quòd talis res dubia sit, non est Hæreticus. Videatur supra allegatus *Ferre Hispanus*. Vtrumq; autem dubium á Serenissimo Nostro ultra Garamantas & Indos ad ipsos usq; inferos est propulsatum & mulctatum perenni exilio.

35. *Ad Sextam dico*, Iuxta præsuppositam distinctionem datam immediatè in *Resp. ad 5tam* Hæreticum reputatum cum dubio Catholico voluntariè & pertinaciter ac erroneè iudicante Mysteria Fidei (non esse omninò certa) connexum, affirmo non posse præscindere à favore nutriendæ & conservandæ Hæresis, *Radicaliter*: quamuis *actualiter* præscindere possit. Iam verò Hæreticus reputatus, connexus cum dubio Catholico suspendente actum intellectûs, præscindit tam radicaliter, quàm actualitèr â favore Hæreseos. Quia in hoc secundo sensu dubius Catholicus, est substantialiter Catholicus.

36. *Ad Septimam dico.* Princeps non exercens, neq; profitens actu Religionem Catholicam, non incurrit Censuras Bullæ Cænæ Domini. Ista *Responsio* notior est ipso cælo. Censuræ enim Apostolicæ fulminantur contra Hæreticos; iam autem Princeps actu non exercens, neq; profitens ad semper fidem Catholicam, est substantialissimus Catholicus; aliàs idemmet foret dicendum de ipso Summo Pontifice actualiter fidem Catholicam non profitente ad semper, dum aut Politicas Leges condit, aut etiam naturalem dum captat somnum. Iam autem Consequentiam ex Antecedente *Theologi Varsaviensis* illatam affirmare, esset impiè in Vicarium Christi blasphemare.

Similiter quoque: Dubius Hæreticus mente dubitans, quomodocunq; consideretur, non incurrit Censuras prædictas. Nullus enim Hæreticus incurrit pœnas impositas Hæreticis, nisi suam Hæresin foris ostendat aliquo verbo, facto, vel signo. Frustra ergo *Theologus Varsaviensis* terret simplices & rectas animas Electorum, incutiens ipsis Censurarum pænas falsissimè, ubi non sunt incutiendæ: illi autem seducti *timuerunt, vbi non erat timor.* Sint ergo Inclyti Electores Reipublicæ certi & certissimi, quòd nullas incurrissent Censuras Ecclesiasticas (stando in Bulla Cænæ) etiamsi elegissent Dubium quocunque titulo Catholicum.

Quid ergo Respondendum sit ad *Quæstionem* confusam per *Theologum Varsaviensem* propositam, ex particularibus Responsionibus, vnicuique, non solùm Scholastico, verùm etiam Politico, Senatorio, Equestri, ac Militari Togato, constat evidentissimè. Quocirca per veritatem, quæ est *Iesus Christus*, obsecro vniversos Inclytos Ordines Regni ne credant falsæ Resolutioni Varsaviensi, sed pro vniversali Pace Totius Regni credant tres subsequentes certissimos Veritatis Regalis Articulos.

Primus Veritatis Regalis Articulus.

SERENISSIMVS PRINCEPS AVGVSTVS II. EST INDVBITATVS CATHOLICVS.

PRofitetur hunc Regalis Veritatis Articulum Inclyta Legatio Electionem denuntians, in cuius facie Electus in Regem SERENISSIMVS AVGVSTVS II. ante

Maius Altare Ecclesiæ Piekariensis in manibus Illustrissimi & Reverendissimi Dni D. STANISLAI de Witwica WITWICKI Episcopi Posnaniensis Pientissimi & Eruditissimi Antistitis, omnes & singulos Catholicæ Fidei Articulos, totamq; Sacram Canonicam Scripturam, & Vniversa, quæ ab Ecclesia Vna, Sancta, Catholica, sunt determinata, sese firmiter credere secundùm præscriptam à Sacro Trident: Conc: formã, vniversis præsẽtibus audientibus, expressè, publicè, & solenniter professus est.

Secundus Veritatis Regalis Articulus.

SERENISSIMVS AVGVSTVS II. CATHOLICVS EST CORONATVS.

Vidit, palpavit, testaturq; hunc Veritatis Regalis Articulum Felicissimus sacræ Vnctionis & Regalis Coronationis Dies, in qua Pientissimus AVGVSTVS II iuxta INNOCENTII III. Papæ, in Bulla: *Rex Regum*; & iuxta GREGORII XIII formam, in Pontificali Romano præscriptam, *Priusquam Coronaretur*, in Sanctæ Sedis Apostolicæ, in Summi Pontificis INNOCENTII XII. Eiusq; successorum obedientia permanere; ac in eadem obedientia omnes terras & gentes suo subiectas gubernio, pro suo *Posse* & *Nosse*, conservare; Legem, Iustitiam, & Pacem, seruare, coram Deo, & Angelis, in manibus Pontificis Coronantis Illustrissimi & Reverendissimi Episcopi Vladislaviensis & Pomeraniæ, Ordinarij de Iure (absente Eminentissimo Celsissimoq; ArchiPrimate Cardinali) Regum Poloniæ Vnctoris, Coronatoris, Inthronizatoris Vice-Apostolici, solennissimè iuravit; ideoq; à Deo Rex constitutus huius Regni & populi, declaratus Ecclesiæ Dei Defensor, Iustitiæ Cultor. meritorum & demeritorum Remunerator, infidelium Expugnator.

Tertius Veritatis Regalis Articulus.

SERENISSIMVS AVGVSTVS II. EST REX CATHOLICVS

IAm per Vice-Apostolicas manus SERENISSIMVS AVGVSTVS accinctus est *Gladio* sibi regaliter à Deo concesso, ad defensionem Ecclesiæ Catholicæ, ad vindictam malefactorum, laudem verò bonorum; Iam accepit *Coronam* Regni, sanctitatis gloriam & honorem, & Opus fortitudinis, ut assistat Ecclesiæ Christi Defensor contra omnes adversitates, Perspicuus Regnator, & Athleta gloriosus. Iam tenet in manu *Sceptrũ* Virgã Virtutis, Veritatis, Æquitatis, ut mulceat pios: terreat reprobos: errantes reducat: lapsos erigat: disperdat superbos, & releuet humiles. Iam in suorum Antecessorum Catholicorum Regum Poloniæ *Throno* collocatus, Divina ex benedictione cum Miecislao I. Catholicã Fidem fundare & augere, cum Boleslao Pudico pietate abundare, cum Vladislao Iagellone infidelibus euangelizare, cum Stephano Batthoreo Schismaticos humiliare, cum Ioanne III. de Turcis triumphare, meliorum Charismatum Gloriosissimus Æmulator Rex Catholicus nunquam deesse poterit. En iam, quia EST CATHOLICVS REX, Sanctam Sedem Apostolicam Legatione Expeditã veneratur, Sacro Sacramentorum usu devotè susceptorum ditatur, vniversaq; munia ad Regis Orthodoxi Fidem Catholicam pertinentia, deuotissimè, fideliter, ac Catholicè exequitur.

Quidquid itaq; in Oppositum dicitur ab adversarijs; totum falsum dicitur in sanctæ Fidei detrimentum, in Inclytorum Electorum discordias sanguinolentas, in totius Regni calamitosi maiorem calamitatem. Nolite ergo credere his, qui vos frustra terrent Bullis, Censuris, Excommunicationibus, quia talia nisi vobis à SummoPontifice per Legatũ à Latere proponantur, NOLITE CREDERE CÆTERIS: nũquam tamen talia proponentur, quia in Orthodoxi Principis Electione ac Coronatione, contra Sanctam Sedem Apostolicam, Libertatemq; Patriæ, non peccastis.

Sed dicunt primò: *Hæreticus fuit.* Respondemus: Sed nunc AVGVSTVS II Catholicus est Augustissimus. Dicunt secundò: *Hæreticus non debet in Regem eligi, nec coronari.* Respond: Principem Catholicum esse in Regem Electum & Coronatum. Dicunt 3tio. *Filij Hæreticorum & nepotes eorum priuandi sunt Publicis Dignita-*

gnitatibus. Respond: Hanc legem pænalem intelligendam *vel* de Dignitatibus Ecclesiasticis, non verò Politicis: *vel* de Filijs in Hæresi permanentibus; non autem de Filijs Fidelibus sponte ad S. Fidem Catholicam venientibus: quia talibus (Luc. 15.) profertur Stola Prima, dantur Annulus & Calceamenta. Ita in SERENISSIMO AVGVSTO II. amplissimè præmiauit DEVS Fidei Catholicæ meritum: dedit illi *Stolam Primam* Regalis Maiestatis, dedit *Annulum* Desponsatæ Poloniæ SOLI AVGVSTO, dedit & *Hyacinthina Calceamenta* Libertatis, ne offendat ad Lapidem Extraordinariæ Iurisdictionis. Iam ergo NOLITE CREDERE Aduersariorum Allegationibus, Diplomatibus, Bullis, SERENISSIMVM AVGVSTVM II nominatum ab Electione, Coronatione, ac Regni Possessione arcentibus: quia talibus Bullis carent; nolite terreri vmbris obiectorum duorum monstrorum: Primum monstrum est, falsò imputatæ Hæreticæ prauitatis: *Alterum* monstrum est, quasi Læsæ Electiuæ Libertatis: contra vtrumq; monstrum iam decertastis, nam & Hæreses condemnastis, & votis Liberrimis Principem Catholicum in Regem Poloniæ elegistis, Dilecti Deo & Patriæ Cives.

Dicunt 4to. Rex Exercitum Acatholicum introduxit intra viscera Regni: qua ex parte duplex timetur periculum, *primum*, euertendæ aut saltim diminuendæ Fidei Catholicæ, *alterum*, opprimendæ Libertatis. Respondemus *ad primum*: Acatholicos milites nequaquam præiudicare nostræ Fidei, sicuti Hebræi per Poloniam cum Synagogis in Civitatibus, Oppidis, ac villis dispersi & introducti per vos, non animo (prout explicatis) & intentione profitendi, conservandi, approbandi, defendendiq; Iudaismi, sed temporalis gratiâ lucri. Ponite quæso in cordibus vestris, quis peior & iniquior in Christum, Hæreticusne an Iudæus? Hæreticus CHRISTVM, quem proprio ex sensu profitetur, veneratur iuxta erroneam Sectæ Suæ pertinacem electionem, quâ tamen CHRISTVM vulnerat; iam verò Iudæus CHRISTVM totaliter blasphemat, abominatur, & occidit: semperq; Iudaismus gravior peiorq; est Hæreticismo, ex parte erroris circa credibilia; & tamen Iudæos fovetis permanenter: quia (vt asseritis) temporale lucrum ex eis quæritis: quia Spiritualem etiam, licet rarissimam ipsorum Conversionem ad Fidem Catholicam cernitis: quia ex ipsis confirmationem Evangelij in Veteri Testamento promissi hauritis: vel, vt loqvitur D. Th: Aquinas in exposit: Epist. Rom. 9. Lect: 1. Iudæi sunt nostri Capsarij, quia seruant libros, per quos est testimonium nostræ Fidei.

His ex causis pro parte Vestra allatis, Recti Iudices estote pro parte SERENISSIMI AUGUSTI REGIS NOSTRI. Introduxit quidem SERENISSIMVS REX (Vobismetipsis sic suadentibus, permittentibus, consentientibus, præcurrentibus) Acatholicos milites, sed non animo profitendi, conservandi, intra Regnum plantandi, defendendiq; Hæreticismi, sed animo Catholico Catholicum Regnum in pace Catholica possidendi, gubernandi, ab extraneo incursu defendendi. Nonne vosmetipsi multoties Machumetanicos Tartaros in Auxilium Regni advocastis, solam Salutem Publicam spectantes, & nullo modo ad Machumetanam infidelitatem attendentes? idem sentite & de Orthodoxo AVGVSTO. Tenetur AVGVSTVS Rex, Regnum sibi à DEO collatum, Inclytosq; Electores defendere, manutenere, conservare, sed non sine milite armato: sævientium animorum internis cessantibus tumultibus, paratissimus est REX NOSTER AVGVSTVS gladios suorum militum in vomeres, & lanceas in falces conflare, AVGVSTI Imperatoris ad exemplum, & Antiquo ex more Polono, antiquâ redeunte sinceritate Caput Regium componere deponereq; ad dulcem securitatis somnum in sinu cuiuslibet Patriæ Civis.

Nobis quoq; nec minor ex præsentia militum Acatholicorum vtilitas Spiritualis, si eos nostrâ Catholicorum morum conversatione ædificamus, & ad abiurandam Hæresim manuducimus: sicut defacto quâlibet die plurimos accedere ad Vnitatem S. R. Eccl: conspicimus. Felix Polonia expandens Rete Apostolicum ad capiendos hos Magnos Pisces Saxonicos, inter quos repertâ Gemmâ Preciosissimâ, eandem suæ Regali immobiliter inseruit Coronæ.

Ad alterum punctum Respondemus, læsam phantasiam & mentem eos habere, qui ex imaginatione ficti terriculamenti, Læsam clamitant vel Lædendam Libertatem ominantur. Nullus, sanus mente, Civis Liber, Legum Patriæ Observa-

tor, Recti Iustiq; tenax, nullus Galeatus Iustitiâ, Frameatus Fortitudine, Hastatus Prudentiâ, Loricatus Zelo, pro focis, Aris, Liberis, Legibusq; Patriis Polonus Miles, Regni Filius, Virtutum Splendore ornatus Terrigena, nullus inquam hæc ficta læsæ phantasiæ timet terriculamenta apparentia, & ad instar fatuorum ignium evanescentia. Pientissimus AVGVSTVS REX NOSTER solùm DEVM timens, vltra Iuratoriam obligationem Magnifico & Regio Corde LIBERTATIS POLONÆ Auctor & Conservator Perpetuus memorabitur. Princeps Dei est (Rom: 13. V. 4) *non timori boni operis, sed mali. Vis non timere potestatem? Bonum fac, & habebis laudem ex illa. Dei enim Minister est Tibi in bonum. Si autem male feceris, Time: non enim sine causa Gladium portat*. NOSTER SERENISSIMVS AVGVSTVS portat duos Gladios: Vnum ad defensionem Libertatis Patriæ: alterum ad extirpationem licentiosæ exorbitantiæ: alter sine altero nequit subsistere regaliter. *Ecce* (Lucæ 22. V. 38) *duo gladij hic: Satis est.*

Dicunt vltimò. Germanos Potentes Vicinos semper cavendos: quia ipsi Polonorum Invtiles Amici, potentes Inimici. Respondemus breviter, Inclytos Germanos, Optimos nostros vicinos, perpetuò Iura vicinitatis conservasse, eaq; nunquam violasse, nec vnum iota, aut vnum apicem a Regno abstulisse, stantibus bellis internis & externis, nunquam in Regnum irruisse, sed adjuvisse Suetica memorat hostilitas. Nunc remotissimos Gallos ad littora Poloniæ audimus sub specie amicitiæ appulisse, & iam per eosdem, Naves Gedanensium compertum habemus spoliatas extitisse. Si in viridi, quid in arido? His infaustis medijs infaustæ Electionis prætensæ ipse infaustus occurret finis.

Restat tandem descendere ad Resolutiones Varsavienses. Quemadmodum autem *Theologus Varsaviensis* proposuit Quæstionem in confuso, & in turbido, ut felicius piscaretur; sic quoq; dat confusas & turbidas *Resolutiones* à proposita ipsius *Quæstione* discordantes: quod videre necessum est, namq;.

37. PRIMA RESOLVTIO *Theol: Varsav:* loquitur de Hæreticis Formalibus, Rigorosis, indubitatis, Manifestis; quos ipse *Theologus Varsaviensis* vocat Ismaelitas, Incapaces, commansionis Ecclesiasticæ cum filio Isaac. Et certissimum est, eiusmodi Hæreticos incurrere Censuras in Bulla Cænæ Domini promulgatas. Ergo *Theologus Varsaviesis* nec directè resolvit, nec directè probat, suum Intentum: Nam proposuit Quæstionem directè de Dubio Catholico, qui reputatur Hæreticus: & dat Resolutionem de Indubitato Hæretico. Dubius Catholicus (ut dictum est in *Resp. ad Septimum.*) non incurrit Censuras Ecclesiasticas: Et tamen easdem *Theologus Varsaviensis* ab Hæreticis manifestis extendit ad Dubios Hæreticos mente dubitantes: quod facit contra commune Axioma Iuris: *In odiosis est restringendum.* Quod si *Theologus Varsaviensis per Hæreticum Reputatum* intelligit suspectum de Hæresi ratione criminis commissi, ob quod suspicatur de eo quòd sit Hæreticus; tenebatur profectò *Theologus Varsaviensis*, tam crimen commissum Dubij Catholici enarrare, quàm etiam gradum (sit ne scilicet levis, vehemens, & maxima seu Violenta suspicio, & Reputatio?) gradum probare Hæreticæ reputationis. Et quia hoc non facit, ideoq; confusè *quid* pro *quo* scribit, & definit.

38. SECUNDA RESOLVTIO. Desumpta ex lege Ecclesiastica conformiter ad primam Resolutionem desumptam ex Communibus Principijs Theologicis, loquitur de Hæreticis pertinacibus propriè talibus, perniciosis, & pestiferis. Eosdem & ego cum S. Ecclesia Hæreticos *Diaboli Filios* execror, fugio, anathematizo. *Theologus Varsaviensis* intra Catalogum istorum perniciosissimorum Hæreticorum inscribit Principem Actu non exercentem, neq; profitentem Fidem Catholicam: Si loquitur de Hæretico, de quo loquitur Ecclesia, tunc benè loquitur: si loquitur de Principe actu non exercente fidem Catholicam, quamvis substantialiter Catholico, tunc pessimè loquitur.

39. TERTIA RESOLVTIO. Desumpta ex Praxi perpetua Regni Poloniæ, eundem habet Sensum, cum *1ma & 2da Resolutione.* Catholica Polonia cæteris Catholicorum Regnis felicior, gloriosiorq; evasit, quòd ab incunabulis susceptæ Orthodoxæ fidei, hucusq; perpetuò, in Throno Regali Coronatum adoravit Caput Catholicum. Proindeq; Zelo Catholico Orthodoxa hæc Mater, fulminavit ignita

edi-

edicta contra Hæreticos, nec proprijs volens parcere filijs, à suo Catholico lacte aulsis. Conseruet Diuina Misericordia in nobis hunc Fidei Catholicæ Zelum & cælestem Athletis cum SERENISSIMO AVGVSTO tribuat contra hostes Crucis Christi, benedictionem.

40. QVARTA RESOLVTIO. Continet absurda & inconuenientia, quæ benè inferuntur, ex rigoroso Hæretico, non verò ex Principe Catholico. Sed quid vltra? en timor, & tremor inualerunt me legentem *Textum Theologi Varsaviensis* septimum prout sequitur.

Textus VII. Theologi Varsaviensis.

In Quarta Resuolutione contentus.

Apud Hæreticum tantùm æstimatur juramentum, quantùm jumentum.

41. RESPONDEO, quòd Publica Fædera, Pacta, Sancita, inter Gentes & Regna, solenni juramento per personas ad id deputatas roborata, ex Vniversali Iure Gentium ponderis Maximi & Supremæ æstimationis extitêre. Nec est sub cælo aliqua Natio, apud quam juramentum publicum flocci penderetur. *Iosue C.* 9. Refert Sacra Scriptura Gabaonitas fuisse Paganos Idololatras; & tamen cum eis Iosue Princeps iniuit fædus, & Iuramentum quod ex utraq; parte validè & Sacrosanctè erat obligatorium: Ita *Lyranus, Hugo, Dionisius, Caietanus, S. Ambrosius* lib 3. *Offic.* cap. 10 *Gratianus* 2. 2. Q. 1. 4. *Cap. finali. Suares* Lib: 2. *de iurament.* cap. 18. qui *Citat* Sanctum Thomam, S. Bonaventuram, Richardum, prout allegat *Cornelius à Lapide* in Commentarijs *Iosue* cap. 9. ℣. 19. Hinc, & S. *Psalmista*, Iuramentum, & jurantem in Nomine Domini, collaudat *Psalmo* 62. ℣. 12 dicens: *Laudabuntur omnes qui iurant in eo.* Quæ Sacra Verba considerans Vniversitatis Cracoviensis Doctor Theologus Stanislaus Makowski, in Decal tract. 2 de 2. Præc. Decal. Qu. 7. Coroll. 5. ait. *Sanctitas iusiurandi semper apud omnes Gentes Religiosa fuit.* Porro *Theologus Varsaviensis* in Materia tam gravissima, totum reputat, quantum *iumentum* valet. Et intentione jurantis occulta, id non potest inferre: Pacta quoq; totius Regni quæ sunt materia juramenti, pro iumento, non debet reputare: ac denique ipsummet Nomen Domini inuocatum in testimonium, etiam non solùm apud Hæreticos, sed nec apud ipsummet *Dæmonem* tantùm valet, quantùm *iumentum.* Dicat ergo nobis, si blaphemus esse nolit *Theologus Varsaviensis*, quidnam reperiatur *in iuramento*, quod debeat dici justo ex demerito, *Iumentum*?

Textus VIII. Theologi Varsaviensis

In eadem Resolutione Quarta annotatus & exaratus.

Ergo, Vi iuramenti per Ministrum Caluini facti, vel per se Luteranum faciendi, Zelator erit Catholicæ fidei Integerrimus, Expugnator Hæresum acerrimus, libertatis Ecclesiasticæ Propugnator strenuus. Sed quis Sponsor? quis Propheta?

42. RESPONDEO pro nunc ad sponsionem, (crimen obiecti Luteranismi inferiùs discutiendum reservans) *Quis ergo* (inquis) *Sponsor*? Dic, quis sponsor pro Iagellone? quis Sponsor pro Stephano? si spondes pro Boleslao; en unus Libertatis Ecclesiasticæ vindex, occidit Sacerdotem Dei Divum Stanislaum; & alter Boleslaus fidem Catholicam, quam armis introduxerat in Prussiam, muneribus fractus permisit sacrilegè violari. Si spōdes pro Christianissimo Principe Henrico Gallo; en ipse Sacrilegam Hæreticam subscripsit Confœderationem, multis lachrymis ab Eminentissimo Senatore Patriæ Hosio Cardinali (ut videre est in eius literis, ad Comitia, ad plures Senatores particulariter ad zelantissimos Episcopos datis) deploratam. Addis insuper, quis quoq; *Sponsor fæminea fidelitatis*? Attende, quid doceat S. Gregorius Papa lib. 1. Mor. in Iob. cap. 5. Quia de alienis cordibus

E iudica

iudicare temerè non debeamus, in Sancti huius Viri verbis agnoscimus: qui non ait: Quia benedixerunt Deum in cordibus suis. Vnde per Paulum dicitur, 1. Corin. 4. *Nolite ante tempus iudicare, quoad usq; veniat Dominus, qui & illuminabit abscondita tenebrarum & manifestabit consilia cordium.* Quisquis enim in cogitatione à rectitudine exorbitat in tenebris, peccat. Nos ergo tantò minùs debemus aliena corda audacter reprehendere, quantò scimus, quia nisu nostro non possumus alienæ cogitationis tenebras illustrare. Hæc D. Greg:

Tandem quis Sponsor pro D. Paulo? quis pro D. Augustino? quis Sponsor pro ipsomet *Theologo Varsaviensi*, quòd sit in Fide Catholica perseveraturus usq; ad mortis vltimum instans? *Non est volentis neq; currentis* (: Rom. 9. ℣. 16. :) *sed miserentis est Dei* Vocatio, Iustificatio, Glorificatio. Nec Perseverantiæ donum sub condigno cadit merito, sponsorq; illius solus est Misericors Deus Fidem Donans, Conservans, Augensq; illius zelum. Hinc ob Firmissimum Sponsorem ipsummet Deum ob infinitamq; eius misericordiam de nullo est desperandum: *Quoniam* (Matt. 3. ℣ 9) *potens est Deus de Lapidibus istis suscitare Filios Abrahæ.* En Caput Orbis Roma (Divo Leone Papâ attestante) quæ erat Magistra erroris, facta est Discipula Veritatis :: & quantùm erat per Diabolum tenacius alligata, tantùm per Christum est mirabiliùs absoluta.

43. Sed si terrestrem, admittat quem quærit Sponsorem *Theologus Varsaviensis* Eminentissimum Hosium Cardinalem easdem ob æquales Rationes, prout antea pro Gloriosissimo Stephano, ita nunc pro Serenissimo AVGVSTO, Epistola 144. ad Perillustrem Hieronymum Comitem à *Rozrazew* Præpositum Plocensem datâ spondentem his verbis. *Qui posteriore loco Electus, à multis præclaras eius dotes præcipuè verò pietatem singularem, & adversus Christi perduelles Hæreticos Christianæ fidei tuendæ zelum non vulgarem audio prædicari. Quod si confirmaverit hoc Deus, quod in illo dicitur operatus, vt qualis esse dicitur, talis & sit, & esse deinceps etiam pergat: rectè nobis persuadere possumus, insperatam hanc Electionem, certam Regno salutem allaturam. Fieri potest, ut & nunc diuersum aliquid euenire Deus velit, ab eo, quod in posteriore Electione spectatum à plerisq; fuerat: ut non modo non proscribat Regno Christum, non modo fidem illius non extinguat, & in eius locum vel Augustanam vel Genuensem, vel Machometanam perfidiam introducat is, qui posteriore Electus est, verùm etiam constantiùs Christianam fidem, quàm ii, qui præcesserunt eum, aduersus Christi perduelles Hæreticos tueatur, atq; defendat:: A Domino factum est stud, & est mirabile in oculis nostris.*

Ex tanto *Sponsore* Eminentissimo *Hosio*, in Gloriosissimo Stephano universa promissa exactè sunt completa: eodem quoq; *Sponsore* in Serenissimo AVGVSTO Deo Supremo Veritatis Authore benedicente, ad lancem veritatis Vniversa Pacta, Fædera, & Jura complebuntur.

Textus IX. Theologi Varsaviensis.

Eiusdem Resolutionis 4tæ.

44. *Agite in Nomine Domini exercituum Proceres Orthodoxi, pro Patriis legibus, integritate fidei, in qua ablactati & enutriti estis, & duplicate ei duplicia Apoc. 18. Hæreticum foras mittite, date à Deo promissum Patriæ Christianissimum Principem, confortamini & Dominus erit vobiscum.*

O Infortunatum *Agite*! assumpsisti in vanum Nomen Domini, ô *Theologe*! quia non adunasti, sed Proceres Regni divisisti: tuis *Resolutionibus*, solvisti corda civium à legibus conscientiæ, quia contra innocenter profusi sangvinis

liber-

libertatem, per Tuum *Agite*, gladios cruentos evaginasti! Fidei integritatē conculcasti! quia tuas *Resolutiones* mendacijs infarsisti, & Theologicas veritates depravasti: duplicia duplicasti, quia per Tuum *Agite*, tàm in Secularia quàm in Ecclesiastica bona vexillum depopulationis & abominationem desolationis intulisti! Serenissimum Principem gravissimi criminis obiectione dishonorasti, quia eundem tanquam Hæreticum à Regno excludendum conclamasti! Principem Christianissimum in Regem à Deo Patriæ promissum expostulasti! unde tibi spiritus Prophetiæ? Num 22. ad Balaam perrexerunt Seniores Moab, & Maiores Natu Madian, habentes divinationis pretium in manibus: *Agite: confortamini*! confortamini intonasti! & tumultum sangvine, rapinis, discordijs plenum excitasti! publicis sanguinarijs, Episcopalium bonorum Prædatoribus, Libertatis Polonæ oppressoribus, Iuratorum Pactorum Fædifragis, Machometanicorum auxiliorum imploratoribus promittis præsentiam Domini? sed tuum falsum promissum redarguit *Psalmista* Psalm. 118. *Longe à peccatoribus salus*, redarguit & *Proverbialista* Proverb. 15. *Longè est salus ab impijs.*

CONCLVSIO RESOLVTIONVM THEOLOGI VARSAVIENSIS.

45. THeologus *Varsaviensis* suas *Resolutiones* concludens, alios appellat *Sciolos*: Sit ita sanè, ne contra Divi Pauli sententiam nostrâ scientiâ inflati iudicemur. Ille tamen *omnia sciens*, asserit, Iagellonem fuisse Catechumenum; & tamen hoc negat tota Respublica Polona apud *Herbutum de Stat: Reg:* Dum sic attestatur. *Nos Prælati, Principes, Barones, Nobiles, Terrigenæ &c. Significamus quomodo Diuinâ Cooperante Clementiâ Serenissimum Principem Dominum Vladislaum Regem Poloniæ Supremum Ducem Lituaniæ, Hæredem Russiæ, Dominum Nostrum Gloriosissimum De GENTILITATIS errore educentes, in Regem & Dominum assumpserunt.* Ergo quia testimonium Vniversæ Reipublicæ Polonæ *verum est*, sequitur euidenter, *Testimonium Theologi Varsaviensis* esse *falsum*. Et Olgerdus, Pater Iagellonis, Paganus, Iagellonem natu maximum dilexit, quòd esset præclara indole; & forsan, quòd etiam ad exemplum Patris Paganizaret. Mater verò Iagellonis *Maria Russa*, (quis scit an non Schismatica? hæc enim agebantur circa Annum Christi 1360. Vel paulo minùs supra vel infra, grassante & invalescente pro tunc contra Ecclesiam Romanam, Schismate) Filium Iagellonem non intra suum cubiculum educaverat; nam ordinariè nostris in partibus stante Fidei disparitate in Parentibus, Filij Patrem, & Filiæ Matrem in fide sequuntur. unde quòd Legati Iagellonis ad Coronam Poloniæ concurrentis (apud *Cromerum* lib. 14. *ad finem*) responderint Iagellonem ab ineunte ætate *Christianâ Religione imbutum*: hoc dixerunt, vt faciliorem sternerent viam Iagelloni ad Coronam, argumentum desumentes a Matre Christiana ad Filium. Verùm argumentum ipsorum non fuisse solidum Respublica declaravit; asserens, quod *de Gentilitatis errore* eduxerit Iagellonem. Nec id Sapientissimi ArchiPræsules, & Præsules affirmassent, nisi Iagellonem Catechismo priùs instruxissent, & post ad Sacri Baptismatis Fontem adduxissent. Nullus etenim Catechumenus potest dici Gentilitatis errore infectus, quia defacto iam est fidelis, per susceptam voluntario assensu fidem.

46. In eadem Conclusione de Gloriosissimo Sigismundo III. hunc habet Textum. *SIGISMVNDI III. exemplum, qui asserunt eum hæreticum à Republica electum, stultè asserunt, vel mente insaniunt.* Proh Deum immortalem! quis tam stultus? tam mente insanus Patriæ Ciuis Orthodoxus, ut vel in Electione sola, pro Hæretico velit dare votum Electiuum, attendendo *ad sensum Compositum*, non verò *ad sensum Divisum* (vtor hic Terminis Theologicis, quia cum *Theologo Varsaviensi* loquor) Sit sanè Actualis Paganus, Actualis Hæreticus, Actualis Schismaticus: & tamen Respublica Polona Catholica aptum Regno & Sceptro Principem, quocunque infectum errore potest eligere: quia Reipublicæ Catholicæ eligentis mens & intentio est secundùm *Sensum Divisum*, non verò secundùm *Sensum Compositum*: id est, non intendit Respublica Catholica, eligendo Principem in Regem, qui fuit Paganus

 vel Hæ-

vel Hæreticus, quòd simul eligat & eius errorem, & simul tàm Principem, quàm eius errorem componat in eodem Throno, sed intendit Respublica Catholica, quòd eligendo in Regem Principem errore infectum, eâ ipsâ Electione, & Electionis Catholicæ Intentione separare Principem ab eius errore, & sic eligit *Principem*, ut errorem ab eodem diuidat & separet. Proindeque ad suæ intentionis Catholicæ Electionem, priùs semper Fidei Catholicæ ab Electo (dum exigit necessitas) Solennem Professionem requirit de facto effectuandam. Ergo nullus est stultus & insaniens, qui Regem Catholicum aliquando secundùm Rei veritatem dicit fuisse Hæreticum, qualis fuit Sigismundus III in sua iuventute: Sed ille *stultus* & *insaniens* est, qui hic & nunc Regem Catholicum, pro nunc calumniatur esse Hæreticum. Et hæc quæ diximus hucusq; pro veritate dicimus, falsitatem impugnamus, & dilectionem ac honorem Personæ Laureatæ integrum esse volumus. Vnde & Censuras Theologicas, quas subijciemus, non contra Personam, sed contra Propositiones in Quæstione contentas, adferemus.

CENSVRA THEOLOGICA
PROPOSITIONVM
Contentarum in Quæstione & Resolutione,
THEOLOGI VARSAVIENSIS.

47. PRIMA PROPOSITIO. *Apud omnes consonum est, eum, qui Hæresim dicitur abnegasse & non exercet neque profitetur actu fidem Catholicam, Dubium esse Catholicum.* Hæc Propositio, siue loquatur de Abnegante Hæresim, siue loquatur de Catholico nullo vnquam errore infecto, quoad istos terminos: *Non EXERCENS neq; profitens actu Fidem Catholicam ad semper*: est Propositio temeraria; Quia est absquè grauissimo fundamento, contra id, quod in Theologia docent communiter Theologi: vt vidimus supra.

48. *SECVNDA Propositio. Dubius Catholicus pro non Catholico habetur.* Hæc Propositio est quoque temeraria, peccans & contra Logicam, & contra Theologiam, & contra Theologos vnanimiter quid sit Dubium, explicantes, vt supra dictum est Num. 10. & subsequentibus.

49. *TERTIA Propositio. Apud Hæreticos iuramentum æstimatur quantum Iumentum.* Hæc Propositio est piarum aurium offensiva: quia facit contemptum iuramento in Nomine Domini facto, & irreverenter ac indecenter loquitur de eodem, quod apud omnes Gentes etiam Barbaras Sacrosanctum habetur.

50. *QVARTA Propositio. Serenissimus PRINCEPS Electus, est publicus Elusor Romanæ Fidei.* Hanc Propositionem quam scripsit in Resolutione 4ta, remitto ad Inclyti Senatûs Totius Reipubl. iudicium, in qua *crimen Læsæ Maiestatis* contentum in præallegata *Propositione* est discutiendum.

51. *QVINTA Propositio. Agite, exercituum Proceres!* Hæc Propositio est *Seditiosa*, quia opponitur vnitati totius Reipubl. & cætui Iuris consensu & vtilitatis communione sociato.

52. *SEXTA Propositio Historica. Helena Imperatrix Moschoviæ Schismatica Matrimonio Poloniarum Regi copulata.* Ita dicit Resolutione 3tia. Hæc Propositio est *falsa*. Videatur *Cromerus* lib. 30. *ad finem*. Aliæ similes falsitates per seipsas, conuitia, probra, & calumniæ sunt ex se manifesta.

53. *SEPTIMA Propositio. Die 13. Iulij in Ecclesia Collegiata Sancti Ioannis Varsaviæ ante VENERABILE SACRAMENTVM, coram Episcopo Vladislaviensi per ministrum suum Caluinum, (quod impijssimum, infamissimum, & vix à seculis auditum inter Catholicos exemplum, inter Nationes execrabile, & Nomini Polono nefandissimum, vt Calvinus pro Lutherano super punctis Catholicis ab Hæretico observandis iuret) iurauit.* Ita habet Resol. 4.

Ad hanc Propositionem respondet Discursus Christiani Hominis pro tempore ad status Reipublicæ, sic cum admiratione exclamans. *O Charitas Christi fidelium! quàm contraria es Deo, Innocentiæ, veritati! Licetsi nihil aliud intercesserit, solas præseferendo in considerationem Falsitates, quæ circa Iuramentum in Pacta Conventa manent Typis* exa-

exarata. Ac inprimis, *Quasi clandestinè venerint in Ecclesiam Illustrissimi Duces, Senatores*: quòd *de mane horâ sextâ*; quòd *contra Protestantes framea in templo euaginata, diffidendo & in vitam &c. Quot verba, tot falsitates. In toto Sacro cantato de Sanctissima Trinitate, præsentes fuere Illustrissimi prænominati, post idem Sacrum, modò primùm accesserunt ad Iuramentum, quod actum post octauam horam. Expositio Sanctissimi in Pixide tantum, non propter præstandum Iuramentum: de quo nemo ex sacerdotibus Ecclesiæ Sancti Ioannis notitiam habuit: verùm propè à Viginti annis in primaria Missa solitâ horâ antecedenter præcessit, subsecuta more solito cum cantu:* Salvum fac. *Benedictio à cantante & celebrante eandem Missam Sacerdote, non propter Iurantem, sed propter Populum, pro hac Deuotione quotidie comparentem, frameam quoq; euaginatam nemo vllam vidit, conveniebatnè igitur tot falsitatibus Typum infarcire?* Hæc oculatus omni exceptione Dignissimus, Lunâ & stellis Coronatus Testis.

Sed, quid quæso obstat; siue Caluinus siue Lutheranus, siue Paganus per falsos Deos iuret, dum scilicet *Iuramentum quæritur* (*vide Tab. Aur D. Tho. Aqui. V. Iur. Num. 6.*) *ad subveniendum alicui defectui, quo scilicet vnus homo discredit alteri. Ideò* Iuramentum *non est per se appetendum, sed tantùm in necessitate, vt Medicinâ vtendum est eo. Fertur autem licitè his de causis, scilicet pro veritate manifestanda & confirmanda: pro* Pace *firmanda; pro Amicitia contrahenda: pro securitate facienda: pro Ecclesia consuetudine seruanda: pro obedientia implenda: pro fama conseruanda.* Et propter has enumeratas à Doctore Angelico causas Excellentissimus Legatus Serenissimi AVGVSTI II. Regis Poloniæ Electi, Principis ac Hæredis Saxoniæ &c. &c. iurauit, & legitime iurauit, Comitibus Veritate; Iudicio, & Iustitia, in præsentia Reipublicæ Liberæ Orthodoxæ.

An ergò *Theologus Varsaviensis* illam exaggerationem intra Parenthesin conclusam veraciter & iustè in Regno Orthodoxo (quod a Turcis, Tartaris, Schismaticis, imò & ab Iudæis recipere consueuit, tam Publica Solennissima, quàm Priuata Iuramenta) proponat, reciteťq;, ne amplius contra veritatem stomachetur, perlegat *Cornelium à Lapide in Gen: Cap. 11. V.* 53. quod sequitur: *Nota, sicut licuit Iacobo à Laban, ita cuiuis fideli licet ab infideli excipere, imò exigere in necessitate iuramentum, etiamsi sciat infidelem iuraturum per falsos deos:* Idem docet & approbat *D. Thomas Aquinas 2. 2. Q. 78 Art: 4. in corpore*, ita scribens. *Augustinus* Publicola *quærenti vtrum liceret vti* Iuramento *eius, qui per falsos Deos iurat, in quo manifestè peccat, eis Diuinam reverentiam adhibens: respondet, quod: Qui utitur Fide illius, qui per falsos Deos iurat, non ad malum sed ad bonum, non peccato illius se sociat, quo per dæmonia iurauit, sed Pacto eius Bono, quo Fidem seruauit*; Hæc ibi. Cum ergo Excellentissimus Legatus Serenissimi AVGVSTI II. iurasset per Deum verum; à fortiori illius Iuramentum stabilissimum est, & securissimum; Ac proinde ista Propositio Septima *Theologi Varsaviensis* est nihil valens.

Addit insuper *Theologus Varsaviensis*: Legatus Serenissimi *coram Episcopo Vladislauiensi iurauit.* Causam nunc nostram roborauit *Theologus Varsaviensis*, dum Episcopum Vladislauiensem commemorauit. Iste enim est verus Fidei Catholicæ Athleta, humeris suis Sarmaticum baiulans Orbem. Iste Electionis Liberæ Defensor, Promotor, Vindex: Iste cordium & animorum Fraternorum moderator & eorundem *in vno Iure votandi & vetandi* Coadunator & manutentor: Iste Bonus Pastor arcens lupos raptores ab ouili Libertatis Electoralis: Iste Vladislauiensis Episcopus Epicoporũ Decus, Sacerdotum Gemma, Pietate præstans, mansuetudine amabilis, Recti iustiq; tenax, est, in Persona Totius Reipublicæ Receptor Iuramenti Regalis: est in Persona Dei Coronator AVGVSTI Serenissimi: Iste (quem ex Persona ignorat *Theologus Varsaviensis*,) est ILLVSTRISSIMVS & REVERENDISSIMVS Dominus D. STANISLAVS de Lubrániec DABSKI, Dei & Apostolicæ Sedis Gratiâ Episcopus Vladislauiensis & Pomeraniæ, ex adiutorio DEI, ex COEPISCOPORVM & CONSENATORVM PRINCIPVM ac Equestris Ordinis Authoritate, Pacis Publicæ Author.

Et ex his præallegatis omnibus infertur, totam *Quæstionem Theologi Varsaviensis* esse expungendam iuxta Regulam *de Correct. lib.* §. *2do* in Indice Librorum Prohibitorum iussu INNOCENTII XI. Pont. Max. Romæ 1681. edito, sic sonante: *Quæ famæ proximorum, & præsertim Ecclesiasticorum, & Principum detrahunt, boniq; moribus & Christianæ disciplinæ sunt contraria, expungantur.*

Iam tandem per Dei gratiam concludens Responsionem, adhibeo verba, quæ *Theologus Varsaviensis* in fine *sua Resolutionis* adhibet desumpta ex Proverb. 22. ℣. 10. *Ejice Derisorem & exibit cum eo iurgium.* Huius sacræ sententiæ explicationem adducit *Theologus Varsaviensis* ex Venerabili Beda, sub his terminis. *Ejice Hæreticum, & cùm libertatem ei abstuleris, Catholicæ paci auxilium præstabis.* Iam autem Venerabilis Beda sic expressè loquitur, apud Cornel: à Lap. *Ejice Hæreticum quem corrigere non potes, de Ecclesia, & cum illi libertatem prædicandi abstuleris, Catholicæ paci auxilium præstabis.* Non licet non, Sanctorum Patrum explicationes sacras falsificare, & mutilatas ad proprii cerebri sensum detorquere, nam mandauit Dominus Matth. 5. ℣. 37. *Sit autem sermo Vester EST EST, NON NON.* Iuxta Præceptum Salvatoris adfero de verbo ad verbum præallegatæ sententiæ prout est in fonte explicationem, per Cornel: a Lap: factam. *Ejice derisorem :: Hominem noxium & pestiletem, qui alios irridet, subsanat, divexat, pacem turbat, lites & pugnas concitat, qualis est susurro, detractor, conviciator, irrisor, turbulentus & seditiosus : talis enim est causa & fomes continuus iurgiorum & rixarum: alios enim probris & sannis impetit, ac seminat dissidia & lites.* Ait ergo: *Ejice derisorem*, id est, susurronem & turbatorem, *& exibit cum eo iurgium, cessabuntq; causæ* id est, lites & contumeliæ. Hæc Cornel: Ecce infixus est Lapis in fronte Philistæi & cecidit in faciem suam super terram. Prævaluitq; Dauid adversus Philistæum in Funda & Lapide, percussumq; Philistæum interfecit.

Io triumphe!

Quia (Eccl: 46. ℣. 6.) *Magnus & Sanctus Deus in SAXIS grandinis virtutis valde FORTIS.*

Io triumphe!

Quia POLONIA, (Isaiæ 26. ℣. 16.) *In excelsis habitabit, munimenta SAXORVM sublimitas ejus.*

Io triumphe!

Quia AVGVSTVS DAVID SAXO Percussit Philistæum: *In tollendo manum* (Eccls: 47. ℣. 5.) *SAXO funda deiecit Exultationem Goliæ.*

ERGO VIVAT.
VICTOR AVGVSTVS SECVNDVS REX.
VIVAT.
AVGVSTA POLONÆ LIBERTATIS LEX.
VIVAT.
AVGTSTO II REGI PATRI, PASTORI CORONATO,
Vniversarum Regni Provinciarum
FIDELISSIMVS GREX.

Fiat! Fiat! Fiat!

DEO GRATIAS

Omnia, Iudicio Sanctæ Ecclesiæ DEI subiecta sunto.

RESOLUTIO THEOLOGICA

Super Quæstione, Remp. Polonam & Statum Christianitatis concernente.

Vtrum Resp. Christiana Libera, habens Ius eligendi Regem, possit sibi adsciscere Principem non exercentem neq; profitentem Actu Religionem Catholicam, adeoq; dubium Catholicum, indubitato Principe Orthodoxo postposito, absq; anathematis Censura in Bulla Cænæ Domini lata?

APud omnes consonum est, eum qui Hæresim dicitur ab negasse, & non exercet neq; profitetur Actu Fidem Catholicam, dubium esse Catholicum. *Corde enim creditur ad Iustitiam, ore autem fit confeßio ad salutem.* Dubius autem Catholicus pro non Catholico habetur; quia dubius Catholicus, non est indubitatus Catholicus, adeoque neq; verus Catholicus; sicut quando dubitatur an aliquid sit consecratum vel baptizatum, pro non consecrato nec pro baptizato habetur, *vt habetur cap. veniens de Presbyteris & non baptizatis.* Signum enim veri & non dubitati Catholicismi est exercitium & professio externa fidei, ut habetur apud D. Matth: *Qui me confeßus fuerit coram hominibus, confitebor & ego eum coram Patre meo, qui in cælis est, qui autem negauerit me coram hominibus, negabo & ego eum coram Patre meo qui in cælis est.* Ex quo aperté deducitur, verum & indubitatum Catholici iudicium, non aliud esse, quàm Professionem externam fidei, cùm Ecclesia de occultis non iudicet, consequenter non exercens neq; profitens Religionem Catholicam pro Hæretico reputandus. *Quo supposito* Non intelligo Quæstionem in eo Statu. *An Resp. Catholica poßit eligere Principem non Catholicum animo introducendæ vel diseminandæ hæresis, aut eiusdem conseruandæ, vel studio opprimendæ immunitatis Ecclesiasticæ aut Statûs Spiritualis perfringendi intentione*, eiusmodi enim Electores tanquam hostes Ecclesiæ, & apertos fautores Hæreticorum ipso facto incurrere Anathematis Sententiam, nulli dubium, sed *Resp. Cáth: Libera prauiso fauore conseruandæ vel nutriendæ hæresis, solo temporali statu attento, nec considerato* Religionis *Catholicæ commodo atq; emolumento, poßit Principem Actu non exercentem neque profitentem* Religionem *Catholicam, adeoque dubium Catholicum qui pro Hæretico reputatur ad gubernacula* Regni *vocare, sine iactura conscientiæ, & absq; incurrenda Censura in Bulla Cænæ Domini lata?*

RESOLVTIO PRIMA

Ex Principijs Communibus Theologicis.



Ertum est apud omnes, Resp. Catholicas introducere aut probare libertatem Hæreticæ pravitatis nullatenus posse, imo modis omnibus teneri, impedire, & Hæresim propulsare; ut ex citandis patebit Canonibus,:quia Hæresis obest Vnitati Ecclesiæ, nocet saluti animarum & perversionis minatur periculum. Tolerari autem quandoq; posse libertatem Religionis eorum, ut ubi multitudo & potentia magna Hæreticorum, qui rebellionem concitare, arma sumere, bellum mouere, sanguinem Christianum fundere, & Catholicos opprimere possent, alius quippe casus conservandæ vel satius tolerandæ Libertatis Hæreticæ non datur. Ex quo continuò sequitur in Rep. Catholica ubi Hæretici tolerantur, Principem Hæreticum salvâ rectitudine cónscientiæ, & ut à Censuris ab Ecclesia latis sint liberi, eligi non posse ob periculum multiplicandæ & validandæ in Rep. potentiæ Hæreticorum, qui inito fædere cum alijs Regnis Hæreticis, facilè arma sumere, & bella adversùs Catholicos movere possint, Fidemq; Catholicam sensim opprimere, ut in alijs Regnis & Provincijs Liberis facta vidimus. Si enim tam Divino quàm humano Iure prohibetur consortium Catholicis cum Hæreticis, si Ecclesia arcet eosdem Hæreticos, à Regnis Catholicis ubi & inquantum potest & tanquam pia Mater non vult manere Ismaelem cum filio suo Isaac. Quomodo Princeps Hæreticus in Regno Catholico, in quo hactenus patiuntur Hæretici, sine jactura conscientiæ Catholicis præfici judicabitur? qui in Hæresi eruditus, hæresim abjurare dicitur, & Catholicam observantiam nec exercet nec profitetur. Quis enim sponsor, eiusmodi Principem Catholicorum potius & non Hæreticorum futurum fore fautorem? qui regnandi cupiditate post adeptos Regni apices promittit se cultorem & professorem Religionis futurum, & non aliter, quis inde prudenter veræ Vocationis colliget iudicium.

RESOLVTIO SECVNDA.

Ex Lege Ecclesiastica.

SAncta Mater Ecclesia sub Anathemate prohibet ne quis Hæreticos vel in domo, vel in terra tenere vel fovere præsumat *lib. 5. Decretal. 7. Cap. 8.* Si quis autem (inquit) in hoc peccato decesserit, neq; sub Privilegiorum nostrorum obtentu, nec sub alia quacunq; occasione oblatio pro eo fiat, aut inter Christianos recipiat sepulchrum. *& Cap. 9. & 10.* Receptores Hæreticorum eidem sententiæ subijcit, multò magis qui Principem Hæreticum, qui caput censetur Hæreticorum in Regnum Catholicum recipere vel recipi studerent; eiusmodi enim Principem in Solio Regni locare, est apertè Hæresim recipere, ex Concilio, Quod habetur *tomo 7 Conc. pag. 845.* vel ad summum, est periculo conservandæ fovendæ vel disseminandæ hæresis se exponere: quod ijsdem & alijs vetatur Canonitus in Conc. Mediolanensi primo *lib. 1.* quod habetur *Tomo 1 Conciliorum.* Hortantur per viscera Misericordiæ Dei, Proceres & Magistratus Catholici, ut temporalibus commodis postpositis, spiritualia & cælestia præ oculis habentes, arceant; imo pellant è gremio sui Hæreticos Principes verò & Magistratus hortamur, & per viscera misericordiæ Dei obtestamur, ut cæleste lucrum terrenis commodis præseferentes, comercium & consvetudinem Hæreticorum quam fidelibus pernitiosam & pestiferam esse constat, pro sua pietate ac studio Religionis è suis Vrbibus & Oppidis amovendam & tollendam curent. Quis autem non videat Principem Hæreticum aliàs nunquam exercentem neq; profitentem fidem Catholicam, sed post assecurationem anhelandæ coronæ professionem publicam promittentem, integrum esse hæreticum; atq; adeo iuxta Sanctiones Ecclesiasticas à Throno Catholico arcendum & pellendum: contravenientes verò ob periculum disseminandæ

dæ, propagandæ vel nutriendæ hæresis, incidere in Censuras à S. Ecclesia latas & fulminatas.

RESOLVTIO TERTIA

Ex Praxi Perpetua Regni Poloniæ.

UT omittam Sancita piorum & Orthodoxorum Poloniæ Regum, qui plura, eaq; severa fulminârunt edicta adversûs fautores & receptores hæreticorum, in Vladislai Iagellonis, Casimiri Iagellonidis Patris S Casimiri, Sigismundi Primi, & aliorum, quorum primum Promulgatum est A. 1520 2dum Anno 1534. sextum Anno Dñi 1557. Videatur Confæderatio in Generalibus Comitiis facta in Corczyn, Principum, tàm Spiritualium, quàm Sæcularium, Baronum, Comitum, Militum, Nobilium, omniumq; Communitatum Singulariter singularum, & Vniversaliter universarum,, adversus eum, qui hæreticum recipere, vel promovere aut verbum aliquod pro eis dicere auderet apud Herbut. *fol:* 192 Vbi hæc præcipuè observanda: *Quicunq́ existens indigena Regni Poloniæ, Hæreticales errores facere & promovere vellet, contra talem sive tales cujuscunq́ Status, gradus, Conditionis & præeminentiæ fuerit, sive spirituales, sive sæculares, in eorum destructionem consurgere vo umus, & promittimus sub fide & decore nostro, absq́ dolo* & *fraude, nec ipsis auxilio, consilio & favore patrocinari volumus, sub fide, etiamsi sanguine, affinitate & quacunq́ propinquitate fuerint nobis aut alicui nostrum conjuncti: nec pro eis loqui aliquod verbum, & eos, & eorum quemlibet talem volumus;* dum autem prædictam Confæderationem (quæ vim legis hucusq; tenuit in Polonia) aliqui Poloni exsufflare, & aliam in Confæderatione particulari Anno Domini 1573 Varsaviæ habita contraponere tentarunt, quum sibi Nobiles aliqui sponderint pacem cum Hæreticis, remissionemq; pœnarum quoad Religionem; nihil non movere zelantissimi Proceres, & Regni utriusque Ordinis ad comprimendos exorbitantes illos, pro conservanda piissima & Catholica lege Patriæ. Primò namq; Protestatio valida fuit in Nunciis terrestribus Palatinatuum, in eadem statim Varsaviensi Convocatione. *Secundò* licet Confæderatio illa Varsaviensis, vim legis, roburq; privilegij legitimi, nullum omnino habuit, ut pote non per Constitutionem in Comitijs Generalibus facta, sed privatim duntaxat combinata protestati nihilominus sunt adversûs eam Illustrissimi Episcopi in Castro Sochacoviensi Anno Domini 1573. quam fecerunt Iacobus Vchański Archiepiscopus Gnesnensis, Adamus Lenarski Posnaniensis, Petrus Myszkowski Płocensis, Albertus Zrembski Helmień: Episcopi. Tertia Protestatio fuit totius Palatinatûs Plocensis in suo Castro Anno Dñi 1573. in qua Protestatione notatur sublimis candor, admirandus zelus Nobilitatis Protestantis dicti Palatinatûs pro fide Catholica adversûs hæreticos. Quarta Protestatio fuit, iterum Illustrissimorum Episcoporum, & aliorum Magnatum Polonorum coram Henrico Rege, quam fecerunt Hieronimus Rozdrzażowski, Episcopus Vladislaviensis Lucas Kościelski Posnaniensis, Nicolaus Vchański Palatinatus Culmensis Paulus Vechański Capitaneus Dractioven. Georgius Mnilzek Castellanus Radomiensis, ut omittam quàm plurimos alios, specialiter autem in fine protestatur Episcopus Vladislaviensis supra nominatus de nullitate & in validitate omniũ in favorem Hæreticorum attentatorum. Quinta fuit Declaratio ipsius Regis Henrici tam publicè quam privatim facta Confæderationem videlicet dictam Varsaviensem fuisse & esse illicitam, Reipub. Catholicæ obnoxiam, & nomini Christiano pernitiosam ac pestiferam. *Ultima* Declaratio & Confirmatio omnium protestationum supradictarum Generalis in Regno Poloniæ Synodi Petricoviæ celebrati. Anno Dñi 1570. Vt patet libro primo Synod: Titulo de Fidei unitate servanda & tenenda, in qua hæc notatu digna ad exonerandas conscientias, & puritatem fidei conservandam apertè Sacra Synodus profitetur fædus illius, reclamantibus Ordine Ecclesiastico & Catholico esse illicitum cum morte & inferno, ut dicit Isaias percussione contra Divinas leges Sanctissimè institutas contra anterius Regni totius fædus & Regis Regniq; Poloniæ piissimas Constitutiones, quæ demum observata fides sincera, & invi-

 olata

olata permansit, & earum observantia omissa hæreses pullularunt contra rationem ipsius juramenti, & in confusionem Ecclesiæ Christianæ, in pessimum & perniciosissimum exemplum, in perniciem Ecclesiæ ac fidelium, in fidem augendorum & fovendorum dissidiorum blasphemiarumq; ad scindendam pacem & unitatem veræ fidei Catholicæ, & inconsutilis tunicæ, hoc est, Ecclesiæ Iesu Christi & his & alijs causis uti antea nunquam Ordo Ecclesiasticus, nec Catholici consenserunt, quinimo omni loco & tempore, tàm in Gallia, quàm postea in Coronatione Henrici Regis, itemq; post Serenissimi Regis Stephani laudatæ memoriæ Electionem, & in Andreoviensi Conventu & in Coronatione repetendo & commemorando contradicebant, & solenniter protestabantur, ita, ut nunc Sancta Synodus, approbando omnes ejusmodi protestationes, declarat ejusmodi pactum esse contra Deum, paciq; & unitati fidei Christianæ contrarium & perniciosum, de quo coram Deo & Angelis ejus solenniter protestatur, contradicit illudquè anathematizat. Si quis autem cujuscunq; Statûs aut Conditionis prædictum fœdus approbare, tueri, defendere aut illi consentire velit, hic authoritate hujus Synodi Sanctæ, Spiritualis quidem anathemathizatus declaratur, & ab Officio suspensus, beneficio quoq; privatus esse decernitur, Sæcularis verò Excommunicationis sententiam ipso facto incurrat. Hæc piissimi & zelantissimi Antistites atq; Proceres Orthodoxi illis sæculis de Hæreticis privatis promovendis vel recipiendis. Quid de Principe Hæretico alias in Avis & Protavis, primo Hæreseos fautore, & per Europam Propagatore Solium Regni Poloniæ ambiente, illudq; artibus omnibus falsisq; promissionibus quærente dixisset: Catholicissimi viri illiquorum temporibus sicut & posthumis nostrâq; ætate impietas tanta nunquam nata visa fuerat; quandoquidem Iurejurando semper Polonia pravitatem detestabatur hæreticam, figebatq; tabernaculum testimonij in sola unitate, videlicet *Catholicum Romanæ Fidei*, cujus Orthodoxum & Indubitatum quærebat semper conservatorem. Et fuit eis terra subiecta, ideoq; Deus temporibus illis Polonis benedicebat, Regnum ampliabat, subijciebat Gentes, addebat Provincias, Potentiam augebat, inter Nationes immortales Nomini Polono dabat glorias: cùm autem hoc sæculo Nostro Catholicis licet Principibus conniventibus & Proceribus faventibus libertas Hæreticis, contra Patrias leges, in aliquibus locis permissa Phana ædificari concessa, & ecce vix in oculis nostris Resp. scissa, tot Provinciæ latissimæ avulsæ sunt, & datæ Svecis, Moschis, Vasallis, Cosacis, Turcis, conamur repetere quod perdidimus, sed non valemus. Iratus est Dominus Salomoni, quod aversa esset mens eius à Domino Deo suo Israel: Dixitq; Dominus: *Scindam Regnum tuum, & dabo illud servo Tuo. Quia ædificavit Salomon Phanum Chamos idolo Moab, pro vxoribus ubi adolebant thura, & immolabant Dijs suis.* Semel tantum Boleslaus permisit Prussis, ut à Christiana fide, quam admiserant omnes, aliqui deficientes, ad pristinas sectas redirent; quid inde secutum, *sumpserunt* (notat Cromerus Lib. 6 Historiæ Polonicæ,) *Sublatis animis Prussi, in illum, arma, ejus exercitum fuderunt ac profligârunt magnâ strage factâ Polonæ Nobilitatis, multis præterea calamitatibus afflictatus est Boleslaus, vt illius peccati pœnas persolveret.* Hæc in Poloniæ Principe absoluto regnante. Similibus visis, calamitatibus, bellis, cladibus, hoc sæculo Regnum perimentibus ob abiectum fidei zelum, diminutam Religionis pietatem, præstitumq; contra sancitas Leges Patriæ Hæreticis favorem, remedia sana curarunt inclyti Reipub: Proceres, & ad augendum cultum Dei vnitatem firmandam Catholicæ Religionis, eradicandos errores perfidiæ, stabiliendamq; in Regno integritatem Romanæ veræ fidei, Sanctas Leges condiderunt; novissimè in Electione Michaelis Authore & motore piæ memoriæ Nicolao Prazmowski, Archiepiscopo Gnesnensi, ûtroq; Ordine ex tota Nobilitate assentiente. *Rex Catholicus esto.* Catholicum vtiq; verum & indubitatum more antiquo voluêre Poloni. At quid Catholicum verum? si non nisi veri & Orthodoxi ad Thronum semper assumebantur ex occasione duntaxat condita Lex grassantium, videlicet in Regno Hæreticorum cum Catholicis permixtorum, & in Laribus Patriæ debachantium, ut ad exemplum Regis totus componatur Polonus Orbis. *Et sicut Rex, sic & Grex* Catholicus depulsis, & eliminatis Hæresibus unicus in Republ: Polona constituantur, aliter

aliter enim vnitas paci & purgati Catholicismi non potest detineri, nec conser vari potest. *Reginam* quoq; Regni Pol: Catholicam fore & esse debere, sive Natione sive Vocatione, eâdem lege circumscripsit & firmavit Resp. & quidem Sanctissime. Si enim depravatum cor Salomonis, per mulieres alienigenas, perversumq; & divisum per ipsas illius Regnum, quid non perverterent in Polonia his præsertim corruptis temporibus Reginæ alienigenæ Hæreticæ, cum assistentibus eiusdem farinæ fæmellis, quæ ut serpentes irrepunt (inquit Sanctus Leo,) *blandè capiunt, mollitèr ligant, latentèr occidunt*, de quibus S. Chrysostomus. *Serpentes sunt omnes mulieres Hæreticæ, dictæ filiæ serpentis illius, ad quem Deus in Persona Ecclesiæ* dicit *inimicitiam ponam inter te & mulierem*; propter quam sententiam, inter Catholicos & Hæreticos adesse non potest: Potissimum si mulier Calvina in Hæresi obstinatissima, quæ Connubium Principis Catholici, retinendæ Sectæ amore repudiavit, Hæreticumq; ideo maluit, quid inquam cum Catholicis ageret mulier ista in Solio Regni constituta? Professuram asserit Fidem Cath: ejuratâ Sectâ Calvinisticâ (quod ob obstinaciam ejus vix credibile) sed quod quæso motivum? vel quis finis esset ejusmodi vocationis, aut quæ securitas in pertinaci nunc Hæretica, exercendæ pro futuro & retinendæ novæ Professionis. Promiserat Helena Imperatrix Moschoviæ Schismatica renuntiare Schismati, & Vnitati adsciici Romanæ Ecclesiæ, copulata autem Matrimonio Poloniarum Regi, ab eo ardentissimis precibus fletibusq; instantissimè petijt, pro instruenda Synagoga Schismaticorum; & nisi Meandri pietas obstitisset; in visceribus Regni & in tota Polonia Schisma plantatum & radicatum, iam dudum fuisset. Hæc est fæminarum Schismaticarum multò magis Hæreticarum fides: Exploratum autem habemus omnes, mulierem illam Coronam ambigentem Nostram, Calvinam esse irmissimam, ideoq; cum Principe Bavaro Matrimonium sprevisse Catholicum, quod perfidiæ futuræ si vocationem fingeret, magnificum est argumentum.

RESOLVTIO QVARTA

Ex Ratione & Absurdis consequentibus.

SIt sanè Rex Poloniæ ex Generationibus & Progenie Hæreticus, sit & Regina ex Avis & Proavis Calvina, revocet uterq;, ejuret Sectas suas propter adipiscendam Coronam Poloniæ, utiq; non æternæ Gloriæ: coniuret futura Conventa Pacta, de profitenda & exercenda fide Catholica atq; immunitate servanda Ecclesiæ, hæc faciet Hæreticus sine dubio, apud quem tantum æstimatur Iuramentum, quantum Iumentum: ambitionis, & Solij Regalis obtinendi cupidus desiderio, iurabit, & quantum volueritis per se & per alios iurabit. Sicut iam die 13. Iulij in Ecclesia Collegiata Sancti Ioannis Varsaviæ ante Venerabile Sacramentum coram Episcopo Vladislaviensi per Ministrum suum Calvinum; quod impiissimum infamosissimum & vix à sæculis auditum inter Catholicos exemplum, inter Nationes execrabile, & Nomini Polono nefandissimum; ut Calvinus pro Lutherano super Punctis Catholicis ab Hæretico observandis iuret) iuravit. Quid sequitur inde? ergo vi Iuramenti per Ministrum Calvinum facti; vel per Luteranum faciendi, Zelator erit Catholicæ fidei integerrimus, expugnator Hæresium acerrimus, Libertatis Ecclesiasticæ Propagator strenuus. Sed quis Sponsor? quis Propheta? vel cui revelatum est, eum Iuramenti præstiti vel præstandi irrefragabilem & inviolabilem fore cultorem, Catholicismi potiùs quàm Hæreseos fautorem & Promotorem futurum, cùm Deus solus intueatur cor: cum & ex literis Catholicorum in Imperio degentium habeamus pro certò & indubitato, eum Hæreticum huc usq; esse pertinacissimum & publicum elusorem Romanæ fidei, quicquid in contrarium affirment illius Asseclæ fidem Catholicam parum vel nihil curantes & Spiritualem Statum destruentes & supplantare conantes. Quis inquam sponsor sui Iuramenti? nonne Principes Catholici electi coniurabant Conventa Pacta? aliquos nihilominus in aliquibus, (fide tamen excepta) transgressores vidistis; nonnè contra Serenissimum Defunctum tantorum meritorum Orthodoxorum Principem

clamastis, & vociferastis, eiusq; prolem à Throno exclusistis, quòd Conventa Pacta quæ iureiurando, in cæteris servanda promiserat infregisset? quid illi fecistis? quid clamoribus vestris evicistis? ex ordine tamen æqualitatis ille assumptus erat, adeoq; libertatem haud opprimere poterat, nihilominus ad Observantiam Pactorum Coniuratorum eundem non adegistis? Et quid Principi Hæretico Potenti & Resoluto dicturi estis. Si iuramenti immemor, ad pristinum reversus vomitum, iura Patriæ infringeret? Hæreticos protegeret, Spirituales contemneret, sicut iam contemptos ab illo novimus ex Literis Eminentissimi Primatis ad eum nuper datis, sicq; malè tractaret Catholicos, ac libertatem imminuere vellet, quid inquam ei dicturi estis? qui suâ & vicinorum suorum Colligatorum Hæreticorum fretus potentiâ; unumquemq; vestrum in particulari & in universum omnes profundere & obruere atq; comprimere facile poterit.

Sed dato per possibile, quòd Iuramenti præstandi de profitenda Catholica fide foret observator, & Nobilitatis paritèr ac Libertatis Polonæ amator eximius: nonne ad amabilem Principem Nobiles concurrent indiscriminatim omnes? in Polonia autem sunt plures Nobiles Hæretici, quorum alij Phanis ædificatis gaudent, alij gauderent ædificandis, sunt & Nobiles Catholici qui in possessionibus suis lege licet obviâ, Phana & Synagogas fovent Hæreticorum, nòn animo (ut illi dicunt) fovente vel promovente Hæresim, sed temporalis gratiâ emolumenti Quid non facerent Nobiles illi, apud amabilem Principem novum Catholicum & Hæreticum inveteratum. Hæretici quidem Nobiles pro exercitio libero eorum Religionis, Catholici verò pro lucro temporali ab Hæreticis habendo, primas apud Regnantem peterent gratias, nonne ab eodem hac in parte obtinerent indulgentias. Cum autem in Republica Nostra sicut Nobilitatis sic & Libertatis sit æqualitas, omnibus utique pro lucro temporali ab Hæreticis percipiendo, Synagogas eorum liceret ædificari, hacq; methodo Regnum Catholicum ex Catholico posset facile fieri Hæreticum. Si in Civitatibus, Oppidis, Pagis, ædificarentur turpis lucri gratiâ Synagogæ Hæreticorum, eiusmodi enim, Libertate Polonâ Principe favente Hæretico, undiquaq; Hæretici invitarentur: Regina quoq; Calvina, (inquis) Sectam eiurabit, permitto ut possibile, sed quis quoq; Sponsor fæmineæ fidelitatis? iurare poterit pro se non pro alijs: assecuravit quis vel asseverare poterit, iam non conducturam fæminas assistentes hæreticas, quæ postea initis cum Gente Polona connubijs eorum amicos ut solent mulieres, mollitèr ligare, atq; pervertere possent, vel ad summum radicatis eiusmodi in Regno Matrimonijs, esset Prolis in varias Religiones divisio; adeoq; sensim ac sensim sectarum propagatio & multiplicatio, sicq; ex magna Babylone fieret tamen habitatio Dæmonum, de qua Angelus Apocalipticus: *Exite de illa populus meus, ut ne participes sitis delictorum eius, & de plagis eius ne accipiatis, quia peccata eius pervenerunt usq; ad cælum & recordatus est Dominus iniquitatum eius*: aut ex hac Babylone egredi Catholici debebimus ne fluctuemur; vel si ab ea separati neglexerimus, cum ea flagellabimur; eatenus & peribimus. Agite tamen in Nomine Domini Exercituum Proceres Orthodoxi pro Patrijs legibus, integritate fidei, in qua ablactati & enutriti estis, & duplicate ei duplicia Apoc. 18. Hæreticum foras mittite, date promissum à Deo Patriæ Christianissimum Principem. Confortamini, & Dominus erit Vobiscum.

CONCLVSIO

Cum Responsione ad Obiecta.

NOn nobis obiiciant Iagellonem ex paganismo assumptum, aut Sigismundum Luteranâ Sectâ infectum, quorum temporibus (ut verum & indubitatum est) illis ipsis cooperantibus Regibus, Religio Catholica creuit, hæreses extirpatæ multæ, in Prouinciis uti Lituania, Samogitia, Pomerania, & alibi fides Romana plantata est, non inquam objiciant hoc scioli, nec casus similes afferant emersisse: quòd aliquando Respubl. nostra ex Paganis ve

Secta-

Sectariis Principibus ad Regni sui vocasset gubernacula. Legant qui nondum didicerunt Historias Polonas, & comperient Iagellonem cum fratribus suis, licet ex Pagano Patre, sed ex Matre Christiana natum, ab eadem in Christiana Religione enutritum, & educatum tres Legatos ad Rempubl. ante Electionem misisse Suridonem Ducem Borizechum & Hanulonem Capitaneum Vilnensem, qui testati sunt, eum morem gessisse Christianorum, licet baptismate initiatus non fuerit: supra-dicti Legati; (scribit Cromerus *lib 14.* de Rebus gestis Polonicis Iagiellonis) præmissis multis, quæ ad amplitudinem Reipubl. Polonæ, & ad incrementum Religionis Christianæ pertinere videbantur, Polonis responderunt, quoad Religionem Christianam attingeret, Iagellonem cum cæteris fratribus Christianâ Matre natum, iam inde ab ineunte ætate Christianâ Religione imbutum, non alienum ab ea gerere animum, quamvis eius mysteriis de more imbutus non sit. Ex quo aperte constat, Iagellonem fuisse Catechumenum, sunt autem illi intra Ecclesiam non extra; sicut & in Historia Orientali legimus, Principes Orientis in adulta ætate Baptismi ritum in usu habuisse; Christianam tamen practicasse & observasse Religionem; ex quibus ad Imperia Orientalis Ecclesiæ assumebantur, nec pro paganis reputabantur: non tamen his contenti testimoniis Nobiles Poloni, quòd Christianâ Matre Iagello natus & in Christiana Religione educatus fuerit, sed pro maiori habenda fide atque securitate profitendæ per eum atque ampliandæ Religionis Catholicæ, ipsius Iagellonis Fratres in pignus fidelitatis illius custodiendos ab eo requisivisse; qui obsidum loco, Polonis sic volentibus à Iagellone dati fuerunt: Vithaudus cum Michaele Duce, & Lubarto fidem suam Regno & Proceribus Regni obstrinxere, & obsidum loco fuere, *Cromerus l. 15. & Matthias de Miechovia lib. 4. Chron. Polon.*

Sigismundi Tertij exemplum, qui asserunt eum hæreticum à Republica electum stultè asserunt: vel mente insaniunt. cùm ex Historia Polona & Suetica habeamus exploratissimum, Sigismundum ab Adolescentia fidem Suscepisse Catholicam, & ob invictam constantiam cum nec minis nec precibus flecti poterat à Patre, ab eodem sequestratum & incarceratum fuisse. Cuius pietate & admirabili zelo permoti piissimi Poloni, unanimi suffragio contradicente nemine propagationem fidei ab eo expectantés, ad solium Regium promoverunt. Hæc erat pietas, hic zelus verus Orthodoxorum Polonorum qui in Electionibus, temporalibus postpositis, Spiritualia proponebant, de augenda & propaganda fide consultabant ferventissimè, Deusq; ideo Patriæ benedicebat, Regnum ampliabat: Secus facientes à Sanctis Patriis Legibus vestigiisq; salutaribus Patrum suorum deviantes Pseudo Poloni sperent bella, concussiones, oppressiones, desolationes, clades, ruinas, & mille à Deo maledictiones, quæ si evitare voluerit Polonia, audiat infinitæ Veritatis oraculum. Proverb 22. *Eiice derisorem & exibit cum eo jurgium cessabuntq; causa & contumelia.* Venerabilis Beda interpretatur. *Eiice Hæreticum, & cum libertatem ei ademeris, Catholicæ paci auxilium præstabis.*

Ad Majorem DEI Gloriam.


Biblioteka Jagiellońska
stdr0012884

